

REDACȚIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
 pe un an . . . 20 cor.
 pe 1/2 an . . . 10 "
 pe 1/4 an . . . 5 "
 pe o lună . . . 2 "

Pentru România și străinătate pe an 40 franco.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 503

Scrieri nefracate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Românii și socialiștii.

Am umblat zilele aceste prin sate unde socialiștii jidovi dela Buda-pesta au ținut adunări. Am căutat să aflu ce s'a întâmplat și în următoarele volu povesti ce am văzut și ce am auzit, după cum îmi voiu spune părerile privitoare la mișcarea socialistă.

Bunii nostri săteni, în nevinovăția și mai ales în neștiința lor, cred că socialiștii sunt partidul care-i va scăpa de: plățirea dărilor,

de armată,

de slujbașii păcătoși dela comună și comitat, și peste tot, de întreg răul ce ne apasă pe toți d'opotrivă.

Mai cred apoi, că e destul să se scrie la »suțiliști« (cum le zice), pentru a intra în drepturi pe cari, într-adevăr, ar fi de dorit să le aibă fiecare Român. Astfel: dreptul de a alege deputat pentru toți, s'eract și bogați; dreptul să aleagă »birău« (primar) și notar pe cine vrea obștea satului, ear nu să fie silit a alege numai dintre cei pe care se îndură să-i candideze infumurații și îngâmfaiți de solgăbirăi și fibirăi.

Tot astfel, cred că înscrierea în partidul socialist le dă dreptul să ceară și să împartă între deșii moșiile bogătanilor unguri, ca astfel și cel mai s'erac Român să-și aibă holda sa...

Socialismul li se pare o putere mare mai ales în urma stării înafară din lege în care tângeste țeara de mai bine de jumătate an, de când nu suntem siliți să plătim dare și nu se fac nici asentări.

Îndată ce li se spune însă și li se lămurește, că dare nu plătim — deocamdată! — numai pentru-că domni din Dieta țerii se ceartă și astfel n'au ajuns să voteze nici darea nici recruții, dar că vom plăti negreșit, și poate că mai mult decât până acum, după cum va trebui să dăm mai mulți feciori și pentru oștre, — părerea sătenilor se schimbă. Ei încep a înțelege, că Jidovii dela Buda-pesta nu au nici o putere ci au avut numai îndrăzneală de a se lăuda și a le spune moși pe groși și câte vorbe late toate. Ei înțeleg că au fost trași pe sfoară, înșelați în chipul cel mai nerușinat. Ear »țidulele« ce li s'au dat când au plătit la înscrierea în partidul socialist sunt numai niște adeverințe că s'au înscris în partid și cvite că au plătit (bani din cari se hrănesc domnește niște perde-vară!), drept nici pomană! Nicăiri nimic nu li-se dă în virtutea acelei »țidule« și nici este vre-o lege în virtutea căreia să se poată lua, nici chiar pe bani, moșiile dela marii proprietari, dacă ei nu vor să le vîndă!

Și cu totul altfel judecă, după-ce le spunem, că încă la anul 1881, pe când de socialiști printre noi nici vorbă nu era, partidul național român a desfășurat steagul și a pornit la luptă pentru câștigarea tuturor drepturilor dorite de toți Români. Sute de inși am stat d'atunci în temniță, unii cu anii, dar nici unul

nu ni-am dat îndărăt, ci am luptat înainte pentru câștigarea drepturilor pe seama Românilor, împotriva cărora stăpânirea ungurească duce o luptă tot-asa de nedreaptă, pe cât de multe sunt relele căsunate din partea cârcimariilor, arendașilor și cămătarilor Jidovi!

Când le arătăm că nu niște venetici și nebotezați pot avea dragoste pentru poporul român, ci fruntașii născuți și crescuți în sânul nostru; când le dovedim că de un șir întreg de ani acești fruntași luptă la comitat ca pe bietul sătean român să nu se pună atâtea dări și nici să fie năpăstuit și batjocorit de unii slujbași fără suflet, bine înțeles că și cel mai neștiutor și necunoscător al lucrurilor începe să vadă că nu dela socialiști poate veni ușurarea ori mântuirea! Ci numai dacă noi toți ne vom stringe rîndurile și vom lupta umăr la umăr, ca bunii frați, s'eract și bogați, plugari și domni, vom putea să mai săltăm puțin. Să alegem la comună și comitat slujbași cari să nu fure cum a făcut de pildă Krivány, și să ne întărim astfel, ca să putem înlătura pe cei cari — ca și la Sepreus — varsă fără milă sîngele poporului. Să alegem deputat sînge din sîngele nostru, să avem și noi cine să ne sprijinească, cine să arate durerile Românilor și dorințele ce avem și până la Impăratu să meargă când vorba e să se schimbe vre-o lege slabă ori să se aducă alta care nu ne place.

Și cu desevîrșire se luminează frații de pe sate, îndată ce le arătăm că veneticii Jidovi de prin Buda-pesta nu pot avea nimic, nici în clin, nici în mîneacă cu noi, ci una vorbesc în Buda-pesta și potop de neadevăruri spun când ajung la sat; acolo cer să se ia toate măsurile pentru-ca grăul, vinul și carnea, și peste tot: rodul muncii săteanului să se vîndă cu preț cât se poate de scăzut, pe când la sate nici o vorbă nu îndrăznesc să vorbească de asta, ci înjură cu gura lor nespălată pe preoți; cu domni și cu toți Jidovii trăiesc bine. Tinta lor este să vîre zănie numai între Români și prin cuvinte înșelătoare să-i cumpenească la fapte nesocotite, ca astfel să se dea stăpânirii prilej a ne apăsa pe toți și mai mult.

De fapt au și ajuns aceasta. Prin unele sate, în neștierea lor, țeranii români luând de bani bunii vorbele socialiștilor, cred că nu mai sunt datorii cu nici o ascultare antistie comunale, ci s'au adunat ei și »au pus birău, notar și casiruş« (că așa le-au spus socialiștii să facă!) dintre oamenii lor, ba au cerut chiar că la casa satului să se dea »canțilerie« deosebită »țuțiliștilor«... Nu mai vor să audă de vechile întocmiri și legi, ci fac ei altele după-cum li-ar veni mai bine la socoteală...

Se vor desmetici însă și din aceasta, îndată ce vor vedea, că au se-vîrșit — o copilărie și se vor convinge că banii ce adună »casiruş«-ul ori se perd printre degete, cum zice Românul, ori că se cheltuiesc cu aducerea din

Buda-pesta a unor »domni« jidovi, dela cari acum așteaptă să le mijlocească drepturi, dar cari de fapt își bat joc de credința noastră și după-ce i-au pigulit bine, se duc p'aci încolo, cu frunza'n buză!

Pentru a-i ademeni pe țeranii români, socialiștii jidovi spun că iată, poporul și în Țeara Nemțescă a ales deputați socialiști... Le-am spus însă fraților săteni că da, și în Țeara-Nemțescă s'au ales socialiști, dar aceia-s Nemți, cari trăiesc în mijlocul poporului, ear nu niște venetici căzuți ca din cer asupra poporului... Ș'apoi acolo-s cu desevîrșire alte stări; acolo-s milioane de lucrători pe la fabrici și băisaguri, căror le vine la socoteală ce spun socialiștii: să scadă prețul grânelor! Românii însă popor care trăiește din munca grea a câmpului și aș voi să ved care țeran român se bate după — iestimirea grânelor?... Nici chiar cei fără pământ n'ar dori-o aceasta, căci atunci și pentru lucru cu ziua s'ar plăti mai puțin! Care ar dori să fie sacul de grâu cu o coroană și vaca grasă cu douăzeci coroane, cum ar dori-o socialiștii de prin orașe?

Ș'au mai spus socialiștii ovrei că însuși Lueger, primarul Venei, omul Impăratului, este socialist!

— Da, am răspuns țeranilor cari îmi povesteau ce li-au vorbit Jidovii din Buda-pesta, adevărat că și Lueger este socialist. Însă socialist creștin care — ca ori și care dintre noi — luptă pentru drepturile celor s'eract și în obida, dar luptă mai cu bărbăție împotriva Jidovilor, cari pe lângă că-și bat joc de legea creștină, sunt și cea mai afurisită lepră pe trupul neamurilor creștine. Ei scad prețul grânelor și ridică la bănci camăta și veneticii dela Buda-pesta, cari vin pe satele românești să facă gâlceavă, sunt plățiți de negustorii jidovi, căror li-ar plăcea să se facă zarvă pretutindenți, ca astfel ei să poată totul cumpăra lesne și să vîndă apoi scump.

După-ce li-am lămurit toate acestea, țeranii nostri, pe unde am străbătut, cu desevîrșire altfel judecă pe socialiștii jidani din Buda-pesta. E vorba însă ca toți cărturarii români să-și ia osteneala și să se coboare în popor pentru a propovădui adevărul și a des-velui blăstămățiile jidovești. Că altfel răul se întinde și nu se poate prevedea ce are să se întempele. Vorbesc, se înțelege, de comunele unde socialiștii au fost întru câțva băgați în seamă, căci în satele unde avem învățători și preoți harnici, nu-i nici o primejdie.

Să facem pe țeranii să înțeleagă că da: întru-cât ei sub socialism înțeleg lupta împotriva stăpânirii care-i apasă, lupta pentru drepturi politice și naționale, lupta pentru ușurarea dărilor și sporirea isovoarelor de îmbogățire, toți suntem socialiști. Dar toate acestea se pot ajunge luptând sub steagul partidului național-român, ear nu să se lase duși de nas din partea unui jidovaș fără nici un căpătâ, că-i rușine și pagubă să se ia după străini, când datu-ni-a Dumnezeu și nouă Românilor fruntași cari pentru drepturile

poporului român îndurat-au și temniță ungurească.

Să înțeleagă, că nu dând crezement Jidovilor se pot ferici! Ci dacă vorba e ca în sfatul țerii, în Dieta, să lupte cine-va pentru drepturi, aceasta nu niște necăpătuiți ca Jidovii din Buda-pesta o pot face, ci fruntașii români cari trăiesc în mijlocul poporului românesc, cari au aici părinți și frați.

Ear prilej să-și arate bărbăția frații cari de dorul luptei s'au înscris la socialiști, vor avea poate mai curînd de cum s'ar crede. Dieta d'acum poate să fie împrăștiată și M. Sa să orânduiască noui alegeri. Românii vor pune candidați pretutindenți. Lupte atunci din răspuțerii fie-care alegător român, ca pretutindenți între Români să se aleagă Romîn.

Nu mai așa vom avea apărători în sfatul țerii, numai așa la facerea legilor se va ridica și glas românesc, numai așa se va mai putea ușura sarcinele. Slab de minte e cine dela niște nepricopsiți de jidovi așteaptă ceva.

Prin noi înșine, prin mintea cea sănătoasă a Românilor, eată scăparea... Dela fit lui Israil neamurile creștine numai cu rău s'au ales.

Să fim dar! treji!

Russu Ștrianu.

Desnădăjduire între Unguri. „Budapesti Hirlap“ dela 1 Iulie scriind despre starea lucrurilor din Dieta țerii și despre cearta dintre partidele ungurești, eată cum sfirșește articolul:

„Întreg guvernul e pe povârniși. Nimic și niment nu e sigur de starea lucrurilor. Partidele cu atât mai puțin. Se pare că șefii opoziției nu pot eși la cale cu proprii lor aderenți; partidul guvernamental par' că n'ar avea căpetenie. E nesigură și ziua de mâne. Ce să zicem de lunile și de anii viitori?”

Căci, și asta e desnădăjduitor, nu numai partidele n'au șefi cari să facă față, ci și nația e lăsată de sine, intrigă josnică între majoritate, mică neînțelegeri între cetalăși, nici o luare în socotință a lucrurilor peste tot, — eată miseria în toată goliciunea ei“.

Și când ne gândim că nu i tomcat de mult, de când „Budapesti Hirlap“ scria cu multa nădejde despre — imperiul maghiar!

Din Dieta.

Intâia zi de luptă alui Héderváry. — Scandal mare.

Buda-pesta, 30 Iunie.

În ședința de azi s'a înfățișat Dietei noul ministeriu, în fruntea căruia stă Khuen-Héderváry. Încă înainte de 9 ore multime de oameni erau în grădina din naintea parlamentului. Unii nădăjduiau că venind vr'un deputat cunoscut, le va putea câștiga vr'un bilet pentru a intra astfel în Dieta. Înzădar, căci toate biletele erau deja date cu 2—3 zile înainte și nu era chip ca cine-va să poată intra înlăuntru. Publicul cu toate acestea a stat locului ore întregi, privind curios pe cei sosiți și interesându-se mai mult asupra noilor ministri: Héderváry, Kolozsváry și Tomacsics. Într'aceasta coridorul parlamentului era plin de deputați și magnați. Dintre

episcopii român n'a fost de față nici unul. Se iviseră mulți fișpani cari au venit deja aseară la ședința clubului liberal.

Președintele Apponyi a intrat în sala-presidențială, unde numai decât a primit vizita prim-ministrului Khuen-Héderváry, care era însoțit de ministrul Plósz. Avea lipsă de călăuzirea lui, că nu se știe încă orienta în labirintul parlamentului.

Pe ministrul Kološváry de asemenea îl conducea secretarul Gromon Dezső.

Ministrul-președinte e om mic de statură, cu barbă sură, mai mult slab, decât gras. Poartă ochelari, pe cari, când vorbește, mereu îi ia jos, și iar îi așează. Kološváry, ministru de honvezi, e mai înalt, față brunetă. Toți ministri erau îmbrăcați în negru.

La 10 și un sfert Apponyi ocupă locul presidial și deschide ședința. Mulți dintre deputați aruncă privirea la un om tiner care acum a intrat în dietă. Acesta se uită în dreapta și stânga, par'că își caută locul. Se oprește în mijlocul băncilor și nu ocupă loc de-ocamdată. Era noul deputat român dl Aurel Vlad. Se apropie de d-lui un deputat, se recomandă și apoi se așază de-asupra partidului popular, în banca a 6-a dela Rakovszky. Mai târziu se împrietinește cu unul din banca guvernamentală, dela care precum se vede, cere informațiuni asupra unora din dietă.

Dietă sus și jos era îndesată. Președintele arată dietei petițiunile sosite în restimpul cât a ținut vacanța. Nime nu-l ascultă. Deputații discutau ca într-o casină. După ce sfinștește președintele da semn inspectorului că noii ministri pot să între. Toată Dietă își îndreaptă privirea spre ușa din spre dreapta.

Când intră guvernul în Dietă se începe un scandal pe care nimeni nu l'a așteptat. Kossuthiștii și partida lui Ugron au erupt într'un strigăt asurzitor de „Jivio“ care a înecat de tot ovațiunile făcute de guvernamentalii, sau mai bine zis de Apponyiști, căci partida lui Tisza tăcea. La intrarea lui Tomacsics, ministrul croat, deputatul Pichler Gyözö se scoală și strigă:

— Rușine și nemernicie că Tomacsics a fost numit ministru!

Sgomotul crește tot mai tare. Se aud astfel de strigături la adresa ministrului Tomacsics:

— Tomacsics ești afară!
— Retrage-ți cuvintele vătămătoare la adresa națiunii ungurești!

— Jivio, Jivio...o!

Președintele sună clopoțelul în continuu și în urmă face următoarea declarațiune:

— În parlamentul ungar numai croații pot vorbi în limba croată!

Erupe un rîs în întreaga casă. Larma începe însă de nou. Apponyi provoacă la ordine pe Lengyel, Papp Zoltán, Pichler și alții.

În restimpul acesta ministrul-președinte stă neclintit să vorbească. Trec mai multe minute până când înceată sgomotul.

Héderváry predă presiului decretul regelui despre numirea noului cabinet.

Notariul Hertelendy începe a ceti.

— Kelt Bécsben...
— Aha! Bécs! Jivio! strigau Kossuthiștii.

După cetirea decretelor regale și scrisorii despre demisia lui Héderváry din postul de ban al Croației, se ridică prim-ministrul să-și țină vorbirea de program.

Prim-ministrul nu e orator de loc. Vorbirea o cetește de pe hârtie. Ear când pe un moment își ia ochii de pe scrisoare, se încurcă. Opoziția îl ia în batjocură.

Partea încău a vorbirii a fost ascultată în liniște. Când a ajuns la proiectele militare a zis, că aceste proiecte le va retrage deocamdată dela ordinea zilei; s'a născut un scandal de care am avut parte numai în timpul obstrucției cu Banffy.

Kossuthiștii, ca și când i-ar fi mușcat un șarpe, se sculară la auzul acestor cuvinte și strigau cât îi lua gura:

— Deocamdată?... Oho!
— Tac!, nu vorbi mai mult! Nu te ascultăm!

— Du-te la Viena!
— Sezi jos!

Ministrul sta aproape 20 minute cu fața înroșiată iar toată truda președintelui de a restabili pacea era zadarnică.

Polányi strigă:

— Nu mai pertractăm cu el nimic. Nu-și ține vorba.

— Požsgay Miklós: În ziua dintăru începi cu înșelăciunea? Ce crezi, că ești în Agram?

— Afară cu el!

Apponyi în continuu sună clopotul. În urmă spunând că ministrul încă

nu și-a încheiat propoziția, înduplecă pe opoziționali să-l asculte.

Héderváry spune că el a înțeles așa, că numai atunci să se pună la ordinea zilei proiectele militare când se va pertracta noua lege despre apărarea țării.

Peste tot, vorbirea a fost primită foarte rece. Când a sfinșit, nimeni nu l'a felicitat.

Cu 1 Iulie n. deschidem abonament nou la „Tribuna Poporului“.

Ținem de prisos a mai insista asupra însemnătății organelor de publicitate.

Nu e cărturar care să nu fie convins de influința mare ce-o exercită presa pe toate terenele. Mai ales la noi românii, la cari în vremile din urmă

presa a trezit, presa a susținut și cristalizat simțemintele naționale.

Cititorii nostri cunosc ținuta noastră politică; s'au convins de sinceritatea muncii noastre. Creșterea zilnică a numărului abonațiilor nostri ne îndreptățește a crede, că am înțeles bătăile

pulsului poporului român, și ne dă îndemn nou să urmăm fără șovăire pe calea apucată.

Angajând corespondenți în toate centrele românești mai mari, asigurându-ne colaborarea a mai multor bărbați politici cu

vază, stând în legătură telefonică cu Budapesta, suntem în poziția de a da cititorilor nostri

veștile cele mai din urmă, exact și detaiat.

Joia și Dumineca „Tribuna Poporului“ apare cu un supliment literar.

Rugăm cititorii nostri să ne răspundească foaia.

„Tribuna Poporului“ costă

Pe 1 an 20 cor.
Pe 6 luni 10 „
Pe 3 luni 5 „
Pe 1 lună 2 „

Pentru România și străinătate:

Pe 1 an 40 franci

Red. și Adm.

„Tribuna Poporului“.

Spărtură între Kossuthiști.

Partidul cel mai mare în gură și mai sărac în fapte de Doamne ajută s'a încurcat reu și acum a să se spargă. Aproape e un an, decând au pus Kossuthiștii pedecă parlamentului, încât nu s'a mai putut isprăvi nimic. Mergând cu capul de zid, acesta s'a spart, precum se vede, ș'acum sunt fără cap. Marele patriot adică, Kossuth Franczi, capul partidei otezate după tatăl său, a abzis de de a mai sta în fruntea vrednicilor săi ostași.

Sunt mulți, cari se bucură de fapta aceasta frumoasă alui Franczi, dar li-e cam rușine să se recomande pe sine de cap al partidului și fac încercări pline nu de prea sincere rugăcuni, ca să rămână Mariu Sa și pe mai departe în capul partidului. Kossuth vede însă, că nu prea îi doare de dînsul și cu toată tăria caracterului său rămâne pe lângă abdicere. Pentru a nu mai sta în calea voinicșilor ficioari zice că pentru vreme mai îndelungată se retrage și pleacă în Italia.

E lucru cunoscut, că Kossuth Franczi se retrage din fruntea Kossuthiștilor pentru că D zeu știe din ce pricină a dat cuvântul lui Héderváry, noului ministru președinte; că dînsul și partida lui nu vor mai urma cu obstrucția dacă de-ocamdată va retrage proiectele de legi militare.

Kossuthiștii de toată pânura și din toată țara se supărară foc pe capul lor — și acesta s'a retras urmându-l și alți fruntași din partid, care asemenea ziceau, că trebuie să încete cu gălăgia.

Față cu aceste, năntrecutul creapă-stânci Barabás Béla adună pe prietenii săi și-i obligă să stea și mai departe pe lângă

obstrucție Pân'acuma 47 Kossuthiști s'au dat pe partea lui Barabás, despre care se crede că are să-i urmeze lui Kossuth în s. a. unu de pr ident.

Dup'asta pentru a și arăta dragostea față de Kossuth, mai ales dacă s'ar duce, tot sub conducerea lui Barabás merseră la Kossuth să-l roage să rămână de president căci fără dînsul nici închipui nu-și pot un partid Kossuthiști.

Așa se zice că Kossuth a fost adâne mișcat de cuvintele pătrunzătoare ale lui Barabás dar a declarat, că în urma părerilor contrare cu ale sale e silit să meargă. Obstrucția nu mai are înțeles, zice el, când partida și-a ajuns scopul, retragerea proiectelor militare.

Lasă pe înțelepciunea partidei aface-rea de aci înainte cu guvernul și nu-i stă în cale nimereu.

Barabás îl roagă de nou se rămână și să-și mai amâne hotărîrea pe vre o 4-5 zile, Kossuth a zis, că va face astfel.

Altecum Barabás are lipsă de patru cinci zile după părerea lui, până își va asigura majoritatea din partid pentru a fi ales de president.

Polydor.

Conferența comisarilor consistoriali.

Ideea fericită a instituirii comisarilor consistoriali pentru examene, răspunde unei necesități primordiale.

Bărbații cari posed receruta obiectivitate și sinceritate, față de cauza culturii neamului, au recunoscut că: cauza școlară se va putea organiza și conduce conform scopului ei înalt, numai atunci, când în conducerea ei vor participa și reprezentanții ei firești.

Nu mai învățătorul, în temeiul esperințelor sale, cunoaște practica instruiției și în special viața internă școlară, și în consecință, numai el este capabil a aranja școala în deplină consonanță cu referințele în cari se află; ear ca om de practică, va ști ce, și în ce măsură se pot executa dispozițiunile în vigoare, ca acele de fapt să aibă înriurintă binefăcătoare asupra școalei.

Prin chemarea statului învățătoresc, în administrarea și inspecțiunea învățământului, se va ridica la valoare principiul inspecțiunet de specialitate și în conștiință, se va garanta posibilitatea, de a forma școala conform principiilor pedagogice. Numai astmod se va desvolta în învățătorime nobila ambiție și vom putea desvolta în ea o activitate serioasă; prin recunoașterea oficială a activității sale și în consecință, prin ridicarea autorității statului învățătoresc.

De aceste înalte vederi a fost condus nobilul episcop al Caransebeșului Ioan Popas, care prin instituirea comisarilor școlari, a chemat și statul învățătoresc, la conducerea școalelor.

Erau înălțătoare conferințele comisarilor școlari, întruniți în ferii la reședința episcopiei, conferințe presidate adesea de însuși episcopul și conduse de genialul pedagog Velovan; în cari deliberau toate chestiunile școlare și se orientau învățătorii comisari în nouele metode de învățământ.

Astmod pregătiți, cu instrucțiunea în mână, plecau comisarii în diferite centre protopresbiterale, unde țineau conferințe didactice cu învățătorii.

Astmod a știut fericitul Popasu se deștepte în învățătorii săi ambiția nobilă și zelul pentru o activitate serioasă, care caracterizează și acum aceia pleiadă de învățătorii, cari s'au format pe timpul nobilului episcop.

Dacă astmod am urma și noi, am deștepta în învățătorime „gustul și iubirea de studiu, curiositatea și spiritul îndreptate cătră obiectele ce fac fondul meseriei lui“, după-cum potrivit ne atentifică Breal.

O astfel de mișcare pedagogică, susținută cu energie și devotament, ar reforma din temelii învățământul nostru primar, ar trezi la o rodnică activitate statul învățătoresc, rugina nu ar prinde pe dascălia nimeni, ci din contra — controlat de oamenii de specialitate — și devenind în

contact cu colegii săi, fie-care învățător ar ambiționa să nu rămână cel din urmă în stiina autorității și în ochii semenilor săi.

Eată considerații cari imi impun, ca și pe aceasta cale să pledez pentru convocarea comisarilor consistoriali de examene în conferință, în care prin grai viu să auzim defectele și cu puteri unite și prin schimbarea ideilor și lămurirea multor chestiuni, să aflăm modalitatea sanării multor rele și neajunsuri.

În fruntea diecesei avem un bărbat, pe care îl caracterizează munca desinteresată, în jurul său vedem svecniei distincți, ca și cari, rar prelat bisericesc a mai avut; rugarea noastră respectuoasă li-o trimitem: asculte opinia comisarilor întruniți în conferință, și ce vor afla salutar să aprecieze și aplice, pentru salutarea și prosperarea școalelor.

Comisarilor colegi adesez rugarea mea frățască: meditănd serios asupra stării învățământului nostru, vă notați în sinceritate defectele observate, contemplând totodată și remediul în contra lor; pe cari apoi le expuneți în sinceritate în conferință, care sperăm a se convoca încurând.

Comloșul-bănățean, 17/30 Iunie 1903.

Iuliu Vuia.

Ce e nou în Serbia?

Belgrad, 1 Iulie.

Eduard, regele Angliei a trimis următoarea telegramă regelui Petra:

Sunt fericit a împărăși Majestății Voastre, că am primit telegrama în care imi aduceți la cunoștință, că poporul sârb V a proclamat unanim de rege al Serbiei, și că V-ați ținut de datorie să implicați această dorință a poporului. Asigurându-vă de bunăvoința mea personală, dau expresie dorinței mele sincere ca guvernarea Majestății Voastre să aducă asupra poporului sârb binecuvîntările păcii, ale dreptății și prosperării și sper totodată, că Majestății Voastre Vă va reuși a recăștiga ear nume bun poporul sârb, asupra căruia întimplările din urmă au lăsat o urmă atât de tristă.

Belgrad, 1 Iulie.

Astăzi seara a fost un prăz de două sute de taceauri la curte în onoarea membrilor Sucepinei. În decursul pranzului, președintele senatului, Pera Velimirović a salutat pe regele. În vorbire a spus că țara așteaptă ca să fie deslegată sfaceri însemnate. Regele a răspuns într'o vorbire mai lungă. Ca patriot sârb a vorbit cătră frații săi, și le a mulțumit pentru protecție. Pentru viitor l-a rugat să lucre împreună cu el. După prănz a stat de vorbă cu toți, apoi a urmat joc, s'a început cu sirba prin însuși regele. Regele s'a retras apoi și oaspeții au părăsit conacul la orele 10 și jumătate seara.

Ca mareșel de curte a fost numit subcolonelul Pavlović, ear ca medic maiorul Michel și secretar de cabinet Barlovač.

Belgrad, 2 Iulie.

Din mila regelui 618 inși au scăpat din temnițele Belgradului. Între cei grațiați e și Crezović, care în 1899, a fost mareșel de căpetenie contra conducătorilor radicali în procesul pentru atentatul comis contra lui Milan. Crezović a recunoscut între trei zeci de ziariști, că a fost mărturie mincinoasă. Zice că Milan l'ar fi angajat la aceasta mărturie făgăduindu-i trei-zeci de mil de franci și că va putea merge unde vrea. La sfârșitul procesului l-au arestat însă și pe ei și l-au ocolit la 10 ani temniță. L'au deținut încă înainte de atentat și l-au silit prin bătăi crude să mărturisească mincinos împotriva conducătorilor radicali. Crezović a plecat la Neoplanta.

Belgrad, 2 Iulie.

Statuia lui Milan au comandat o sculptorul francez Mercier cu 350.000 franci, pentru care fostal guvern sârbesc a dat deja 100.000 franci. Acum guvernul e la mare încercătură, atât pentru plățirea sumei în restanță cât și pentru aranjarea afacerii. Guvernul a învântat regelui chestia statuei, care după cum se vestește va hotărî, ca statuia să se așeze în cetate în locul destinat deja la timpul său. Totodată regele va îndruma guvernul să elibereze suma necesară pentru acoperirea speșelor. Chiar și folle cele mai radicale aprobă ridicarea statuei.

Vocea poporului.

In numărul 20 din acest an al „Tribunei Poporului” din Arad s'a publicat o corespondență dela sate și anume, din Terova, combatând bârfele scrise în contra preotului I. B. din acea comună.

„Votul Poporului” din Timișoara în numărul 20 răspunzând își descarcă mânia sau răutatea inimii sale asupra tuturor redactorilor dela foile românești, și zice între altele, ca poporul pe toate celelalte foi românești să le calce sub picioare, că toate sunt plăcite de popii!!! și numai singură „Votul Pop.” e pentru popor! Numai aceea voește binele poporului!

Cetind acel articol ne miram cum de confundă editorul Voichescu „Votul Pop.” cu foaia sa, căci foaia sa e votul lui Anticrist care poartă numele de Votul Poporului, iar nu dreptul Poporului și graiu lui. Și cum se nu fie foaia aceea votul lui Anticrist când zice: nu credeți popilor și în predicile lor, ear de nemurirea sufletului zice, că după moarte nu va fi nimic, și dacă face cine-va rău se judecă aici și își primește pedeapsa, și mai departe nu va fi nimic! — Apoi bine, dle Voichescu noi ca niște economi fără clase gimnasiale dar atâta putem ceti și scrie în limba noastră, ne luăm îndrăzneala și te întrebăm, că e bine să zicem toți cu Dta că nu va fi după moarte nimic, și să nu mai credem în preoți și în conducătorii de până acum, nici în Dumnezeu, nici în nemurirea sufletului și să ne lăsăm credința de până acum? Dar în Dumnezeu și jidovi cred. A fost la noi în sat un jidov cu numele Lebovicu, sêrac, sêrac, a avut șapte copii, cu două mueri, și în toată Sâmbăta am văzut la el două lumini aprinse pe masă, oare în a cui cinste? Dacă nu în a lui D-zeu? Fost-au împărați contra Dzeirei, și iar împărați au băgat creștinismul în biserică și după câte o învingere raportată în contra cutărui dușman au zidit biserici în cari să preamărească pe cel prea înalt pentru că l'au învrednicit de a învins pe dușmani.

Fără de a ceti Testamentul Nou, ne învață simțul nostru moral a crede în puterea D-zeirei, când da omul de un necaz mare, sau cade într'un bețeșug greu, au nu ridică ochii cătră cer și suspină zicând: Doamne! Simțul lui din lăuntru îl îndeamnă, se creadă în o putere supranaturală, pe care noi creștinii o numim D-zeu și credem în sânta Treime.

Poporul român după-cum spune istoria a avut mari lupte pentru limba sa cu multe neamuri d. e. Hunii, Ghepizii, Tatarii, Avarii, Goții, cari toți au vrut să-l cutopească în legia lor, dar au trecut ca pleava în vânt toate aceste neamuri, ba Grecii și Sârbii și-au fost vîrît limba lor în biserică română; mai avem și acum cărți bețrane în biserică unde se mai poate vedea „ocenasiu” și „Gospodi Pomiloi”. Ungurii, au băgat limba lor în școalele noastre, în școli poate și în biserică noastră o vor băga, dar în inima poporului plugar și a păstorului se mai domnească o mie de ani nu o vor băga. Așa și voi veți face socialiști pe cineva din cei-ce vă vor asculta minciunile, până când veți putea minți bine. Numai când veți începe a minți de nici voi singuri nu veți mai putea crede în cele ce scrieți și atunci și aceia vă vor părăsi, ba singuri vă veți căi de cele ce a-ți scris. Noi nu putem crede, că dacă se vor aduna în dieta țării tot oamenii socialiști-democrați, Jidovii din Pesta ar împărți și bogățiile Nemeșilor și a boerilor,

cu poporul de rînd, care gen. e îngreoiat de sarcini, cu atât mai puțin îi veți șterge aruncurile ce i-se înv. Jidovilor nu le putem crede, — de ce n' vorbești Dta în „V. P.” și de aceste lipitori cari sug poporul, — acum când nu sunt încă domni, dar când vor ajunge la cârma statului, cugeți că va împărți cu poporul ceva din vistieria statului? Nu, și de trei ori nu. Și oare pentru-ce să și împartă? când după credința social-democrată nu este Dumnezeu, cu atât mai puțin alți sfinți care să-i pedepsească, prin urmare nici păcat nu este, și atunci e dreptul celui mai tare.

Sunt jidovi bogați, de ce nu dau ei din al lor și la creștini pe care vreau să-l tragă dela religie și credința lor, la cei sêraci, unuia să-i iee o păreche de boi, unuia o vacă, unuia să-i facă o colibă de casă de 3 - 400 coroane, și așa mai departe se deie din al lor, să le vedem ajutoarele. Și numai după ce se vor fi lăpădat de sine să zică uită: noi v'am dat din al nostru cât am putut, și am avut, acum hai cu noi și țineți cu noi ca să ajungem la bunurile boerști, și a spailugurilor, că n'au drept aceștia să-l folosească singuri, și atunci se înțelege că vă vom urma cu mic și mare — iar nu numai cu vorbe goale să ne despărțim de conducătorii nostri cei adevărați, nu după ce veți ajunge la blidul cu carne, ne lăsați pe drum fără cârmă, căci, cum s'a zis „bateți păstorul și se va risipi turma” și cu turma împrăștiată fără de păstori ușor e lupilor a o prăpădi.

Până nu veți arăta fapte vii nu vom crede, nu numai cu vorbe goale se amăgiți poporul și prin amăgirea noastră v'ați ridica voi la putere.

Dar care Român nu știe că Jidovii și beutura nouă ne-o dau cu mai mult vitriol și cu mai mult esenț, ca celor cu haine negre. Despre aceste nu v'ea să scrie „V. P.”

Toate cele făgăduite de socialiștii jidovi sunt minciuni. Nu cred că prin ajungerea socialiștilor jidovi la putere am ajunge la mai bine. Și așa avem noi destui jidovi în dieta țării, și pe la tribunale, și Dr. de comitat, sungeți pe la fibiren, advocați etc. cari toți dacă ajungi în mână lor te judecă.

Fraților economi și creștini nu vă lăsați înșelați de votul lui Anticrist, căci aceasta foaie tipărită cu cheltuiala Jidovilor numai nefericirea voastră o dorește: să ne despărțim de ce avem mai scump pe lume, de religie, de credința în nemurirea sufletului, care e bine puse între noi, că ce va fi de noi? dacă nu vom avea credință într'o viață mai fericită după moarte! Atunci putem să furăm, să batem, să ucidem chiar și numai unce ne vine bine; de nu ne va vedea nime să luăm, căci dacă nu te știe nime aici nu te poate judeca la pedepse, și așa suflet nu-i, nici Dumnezeu chiar să fie n'are ce pedepsi. și dacă sufletul nu-i nemuritor, atunci nici păcat pentru ce ai făcut nu-ți dar aceasta eu unul nu o pot crede și nici un Român creștin nu va crede-o.

Ne-au adus jidovi din dieta țării „Legile de căsătorie civilă” și uită câte greutăți ne-or făcut, când au luat matriculele dela preoți care administrau în oficiu; au trebuit să ne pună pe cap matriculanți încă cu plată mare și matriculantul stă în cerc cu notarul ce pual, ear celelalte comuni pe care le administreză, trebuie măcar ploaie-ningă, să meargă omu să spuie matriculantului că: mi-a născut soția, că a murit tata, mama, etc. ba nici preoți: nu-i ertat se îngroape

până nu-i aduci țidula dela matriculant, cale de 4 ore, și mai bine, ba ce e mai mult când face omul o nuntă, trebuie să-și iee și trăsura pentru a merge la el. Și încă de două-ori. Aceste is toate cheltuieli și zăreala pe spatele poporului, și oare pentru-ce? Pentru că numai așa au putut ajunge jidovii ca să se împreune în căsătorii cu creștinii. De ce nu-și lăpădă ei toți legea? credința? și să se facă creștini, că mai mulți suntem noi creștini, de cât ei jidovi și atunci să lucrăm împreună pentru dreptul tuturor, dar aceasta nu vor s'o înțeleagă cei creștați, așa și noi nu așteptăm mântuire dela fii lui Israel.

Terova.

Ioan Franțiu,
econom.

De ce-s sêraci Români?

Cuvîntarea cu care dl. Emanuil Ungurian a deschis adunarea generală a despărțămîntului Timișoara al Asociațiunei, ținută la 14 Iunie 1903 în Mehală.

Onorată adunare generală!

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român are de scop luminarea și deșteptarea și prin acestea întărirea materială și morală a poporului român din Ungaria; la realizarea acestui scop lucră și despărțămîntele Asociațiunei și între acestea și despărțămîntul Timișoara.

E un adevăr recunoscut de toată lumea civilizată, că cultura e cel mai puternic factor, carele asigură existența și trînzia unui popor, acest adevăr trebuie neîntrerupt să-l repetăm naintea românilor, ca odată să înțeleagă, că ei dacă nu se vor nîzui înainta în cultură, a învăța, a se lumina, a fi mai muncitori și mai cruțători, a-și păzi averile, a se face mai isteți și mai înțelepți, atunci fără îndoială cu timpul vor fi cîrupiți și desmoșteniți de alte neamuri conlocuitoare, pentru-că poporul român din comitatele Timișului și-a Torontalului locuind printre alte popoare mai deșteptate și mai muncitoare, cu acestea nu va putea susținea concurența pentru existență; trebuie pe români să-i facem să priceapă, că cu cât e cineva mai învățat și mai deșteptat, cu atât e și mai rafinat, și că cu cât e cineva mai rafinat, cu atât mai tere exploatază pe cel necult și ignorant, deci bine să grijască români ca să nu rămână ei cei ignoranți și exploatați.

De răspîndirea culturii se ține și eruarea și descoperirea slăbiciunilor și defectelor, cari contribuiesc la slăbirea și sărăcia poporului. Aceste slăbiciuni pentru aceia trebuiesc descoperite, ca poporul să le vadă, să le cunoască și să se convingă că dacă nu se va lăpăda de ele, atunci mai timpuriu sau mai tîrziu de signr se prăpădește; pentru poporul român din comitatele Timișului și-a Torontalului, dacă rămâne el în starea sa culturală și morală de astăzi, nu e mântuire, deci de datorința despărțămîntului Timișoara să ține a descoperi slăbiciunile poporului român, carele locuiesc pe teritoriul acestui despărțămînt.

Despărțămîntul Timișoara se estinde peste cercurile administrative Timișoara, central, Ciocova, Baziaș, Rocaș, Aradul-nou și Vinga din comitatul Timișului; și cercul Madoș din comitatul Torontalului, cuprinde 96 de comune parte curat românești parte mestecate locuite de români și de alte neamuri.

Am tot auzit dar știu și din experiență proprie, că poporul nostru afară de sărbătorile bisericesti, mai cu samă femeile mai ține și o smundenie de sărbători mueresti, când nu lucră ci perd timpul fără nici un folos; deci m'am adresat în scris cătră bărbați inteligenți și domni de încredere ca următoarele întrebări:

1. Ce fel de sărbători păgâne și superstițioase ține poporul nostru?

2. Cari sunt slăbiciunile și defectele din cari se trage sărăcia lui?

3. Cât pămînt au avut românii în respective comună înainte de 50 de ani cam pe la anul 1850, și cât mai au astăzi?

La acestea întrebări am căpătat răspunsuri detaiate, pe cari n' estras aici le comunic.

În comuna Șipet muerile afară de sărbătorile bisericesti mai țin toate sărbătorile păgâne cari sunt în călindar însemnate cu cruce neagră, acestea precum și Sâmbăta înainte de începerea postului paștilor le serbează respective se răjin dela lucru, ca peste au să nu fie lovite de rele, și ca să nu le sece mâinile și picioarele; întreaga întâia săptămână a postului paștilor o serbează, ca să nu le calce caii lui Sântoader; Mercuria după duminica Tomii nu lucră, ca să nu căpieze oile, Sâmbăta înainte de Înălțarea Domnului nu lucră nici muerile nici bărbații ca peste an să nu fie loviți de treznet; țin azi de sărbătoare sub numele de Todorose, ca peste an să fie scutite de pagubă; în ziua lui Vartolomei nu lucră, pentru-că atunci săcînd rădăcina grîului, să nu sece rădăcina și celorlalte plante; mai țin sărbătoare ca să nu se umfle gatul la porc.

În comuna Sacoșul-turcesc Mercuria după paști nu lucră femeile, ca să nu capete durere de cap; întreaga întâia săptămână a postului paștilor se rețin de la lucru, ca să nu le calce caii lui Sântoader, lucră, ca peste au să le păzescă Dumnezeu de toate boalele, dela paști până la Înălțarea Domnului nu lucră joile, ca să nu lebată peatra hotarului; ziua înainte de Sântul George nu lucră, ca să nu sece laptele la vaci; sub numele de „Todorose” nu lucră o zi, ca să nu le mănăce strigoii, Sâmbăta înainte de Înălțarea Domnului nu lucră nici bărbații nici femeile, ca să nu fie loviți de trînzet, ziua lui Vartolomei o lin de sărbătoare, pentru că atunci secînd rădăcina la grâu, să nu sece rădăcina și altor plante; trei zile înainte și trei zile după Arhanghelul Mihail serbează muerile, ca să nu mănănce lupii oile.

În Cebza muerile țin toate sărbătorile păgâne însemnate în călindar cu cruce neagră; la 15 Februarie țin sărbătoarea moșilor, întâia săptămână a postului paștilor nu lucră, ca să nu le calce caii lui Sântoader, la 12 mai țin o sărbătoare, ca să nu fie lovite de treznet, 3 zile înainte și 3 zile după începutul postului crăciunului nu lucră, cu să nu mănăce lupii oile, dela paști până la Rusale nu lucră joile, ca să nu bată peatra hotarului.

În Cerna, Marți și Mercuri după paști, apoi Marți și Mercuri după Duminica Tomii nu lucră muerile, ca să le păzească D-zeu de rele, întreaga întâia săptămână din postul paștilor nu lucră, ca să nu le calce caii lui Sântoader; ziua înainte de Sântul-George nu lucră ca să nu sece laptele la vaci, ziua lui Vartolomei o țin pentru că seacă rădăcina la grâu; la 12 și 21 Iulie nu lucră ca să nu fie lovite de tresnet; la 4 Decembrie nu lucră pentru sănătatea vitelor.

În Foager țin muerile toate sărbătorile înșirate mai sus, tot pentru ca să nu fie lovite de tresnet, și nu le calce caii lui Sântoader, să nu bată peatra hotarului, să fie scutite de foc, să fie păzite de rele și de strigoii; afară de acestea mai țin încă și toate sărbătorile păgâne însemnate în călindar cu cruce neagră.

În Jebel țin muerile sărbători păgâne ca să nu mănăce lupii oile, să nu bată pe tra grăul, să nu sece laptele la vaci, să nu fie lovite de tresnet, să nu le calce caii lui Sântoader, să nu le lovească relele, să nu le mănăce strigoii; afară de acestea mai țin sărbătoarea lui Vartolomei a Sântei Margita, a Sântului Toma a Sântului Andrei, a Sântei Savița, a Sântei Barbura și-a Sântului Ignat.

În Murani, Petroman, Feni, Chișoda, Sântmihailul român, Mănaștur, Si-

nersig e prostia și mai mare; de exemplu în Sinersig la 24 Februarie nu lucră muerile, pentru-că cine lucră în ziua aceasta, acela i se umflă mâinile; la 9 Martie în ziua Sfinților nu lucră, pentru că cine lucră în ziua aceasta, aceea n'are noroc, în ziua aceasta mai dau de pomană, turte pogăci și ulcioare; la 27 Aprilie în ziua mucenicului „Simion” și la 13 Iulie în ziua Săntei-Margita nu lucră nici bărbații nici femeile, ca să nu bată peatra hotarul; la 1 Mai în ziua prorocului „Ieremie”, la 17 Iulie în ziua Săntei-Marina și la 22 Iulie în ziua Săntei-Magdalena nu lucră nici bărbații nici femeile, ca să nu îi trăznoască Dumnezeu; la 8 Iulie în ziua Mucenicului „Pantelie” nu lucră muerile, ca să zice că Pantelie e frate cu Săntul Iie și îi poate feri de peatră, la 1 August în ziua mucenicului Macavei nu lucră muerile, ca să le țină Dumnezeu sănătoase, cine lucră în ziua aceasta, aceea nu scapă de boale, la 23 Septembrie în ziua lui Lucian și la 16 Septembrie în ziua apostolului Andrei nu lucră, ca să nu mănăce lupii oile; țin la 4 Decembrie ziua mucenicului Varnava, la 5 Decembrie ziua prorocului Sava, la 24 Decembrie ziua lui Ignat, la 16 Ianuarie ziua Săntului-Petru de iarnă; întreaga întâia săptămână în postul paștilor nu lucră, ca să nu le calce caii lui Sănt-Toader, Joia după paști și Joia înainte de Săntul-Petru nu lucră, ca acestea sunt Joile verzi. Dar se și vede binecuvântarea acestor sărbători pe bieții români din Sinersig, sunt uscați de săraci.

Tot așa mai departe, dacă mergem din sat în sat, sărbătorile muereștii nu mai au sfârșit; trebuie să însemnez, că sărbătorile superstițioase contra treznetului și ziua lui Vartolomei, când seacă rădăcina la grâu, mai în toate satele le țin și bărbații.

Acum dacă luăm în socotință 52 de Dumineci și cele multe sărbători bisericesti, apoi sărbătorile păgâne și superstițioase, putem sigur zice că poporul nostru a treia parte din an o petrece în trândăvie, perde fără nici un folos ce e mai scump, adevărat timpul; aceasta înprejurare în mare parte este izvorul din care vine sărăcia poporului nostru.

Acum dacă mai luăm în considerare, că poporul român pe teritoriul despărțământului Timișoara se ocupă numai cu agricultura, adevărat cu lucrarea pământului, pentru care ocupațiune în lunile lui Decembrie, Ianuarie și Februarie e foarte puțin ori mai nimic de lucru — putem zice, că poporul nostru lucră cu mult prea puțin, decât e de lipsă, ca să poată trăi și să se poată susține aici între alte po-

poare cu mult mai muncitoare și mai deștepte.

Pe teritoriul despărțământului Timișoara nu sunt munți, nu sunt păduri, nu sunt lupi; puținii oameni vor fi vâzuți lupi, doar în vre-o menajerie, și totuși țin sărbătoarele, ca să nu mănăce lupii oile; nici o muere n'a fost călcată de caii lui Sănt-Toader, nici o muere n'a fost mănăcată de strigoi, și totuși muerile țin de sărbători, ca să nu le calce caii lui Sănt-Toader, și ca să nu le mănăce strigoi; a mai vâzut lumea unde-va o astfel de prostie românească?

Nu cu sărbători să împedecă secarea laptelui la vacă, ci vaca trebuie bine grijită și nutrită, atunci nu-i va seca laptele; nu cu ținere de sărbători să împedecă boalele și relele, ci omul trebuie să fie bine lăbrăcat, bine nutrit, și curtea lui trebuie curat ținută, atunci se vor iari boalele; o cadă de scaldat în casă pentru sănătate mai mult ar plăti decât toate sărbătorile muereștii.

Acum să vedem cari sunt relele și necazurile ce au dat preste bieții români, tocmai pentru că țin multe sărbători și perd mult timp fără folos: iacă ce s'urmatoarele respunsuri:

În *Sipet* înainte de 50 de ani tot pământul urbarial cam 6000 de iughere catastrale a fost proprietatea românilor, din acest pământ au pierdut până acum la strein cam 1000 de iughere, adevărat a șasa parte.

În *Sacoșul-Turcesc* înainte de 50 de ani întreg hotarul urbarial cam 4000 de iughere a fost al românilor, până acum au pierdut la străini 1200 de iughere.

În *Jadani* înainte de 50 de ani întreg hotarul urbarial, cam 3200 de iughere a fost al românilor, până acum au pierdut aproape două părți la străini români mai au acum ceva mai bine decât a treia parte.

În *Cebza* înainte de 50 de ani întreg hotarul urbarial 5600 de iughere a fost al românilor, până acum au pierdut la străini 2300 de iughere. (Va urma).

In atențiunea Ven. Consistor Arădan și stimatului corp didactic.

După-cum știm, corpul didactic, de sub iurisdicțiunea orî cărui Consistor își are reuniunea sa, și de sub orî care propopiat conferința sa.

Așa și noi de sub consistorul și propopiatul Orăzii am avut anul trecut. Du-

rerros trebuie să mă exprim, că la mulți colegi și mai ales colegi tineri, nu le zace la inimă aceste adunări generale respective reuniuni și conferințe.

Nu vreau să spun numele lor dar nu pot trece cu vederea se nu zic că de 3—4 ani ce au lăsat băncile școalei nici măcar la o conferință n'au luat parte și atunci dar cum ne vor cultiva cum vom învăța în viață.

Oh! de am înțelege toți folosul reuniunilor și-a conferințelor cu pași repezi neam grăbi a le cerceta, căci e rău ane măr-gini numai la ce am învățat în băncile școale și a nu ceti nici măcar o foaie românească cu puțin ne alegem la urmă.

Reuniunile și conferințele le putem privi ca niște cursuri filosofice pentru noi, pentru-că acolo ne combatem slăbiciunile ce le avem ca astfel să putem lumina și mai bine poporul.

Dacă însă nu vom lua parte la reuniuni și conferințe nu vom ceti ziare suntem perduți, căci pe urmă numai ne timpim; se află colegi tineri cari desprețuesc ziarele numai cetește nimic, căci dacă ziar nu-și abonează cu atât mai virtos nu-ș va procura cărți didactice din care să mai cetească; eu regret trebuie să afirm că unul ca acela se va măr-gini pe lă: gă ce a învățat în școală, însă trebuie să știm că pentru om viața e o școală.

Nu numai să nu luăm parte la reuniunile și conferințele noastre cari le avem odată pe an ci din contră să rugăm pe Ven. Consistor ca să întrevină că barem conferința să puțin de 3—4 ori pe an se avem, ear pe acel stimat colegi cărora nu-le place a le cerceta și a conveni cu ceilalți colegi ai lor li scârbă să fie pedepșiți cu o amendă oare care, să nu se mai însemne numai tot ca absent.

Mai ales noi de sub iurisdicțiunea Consistorului orădan trebuie se avem interes față de adunarea generală și conferința ce o vom avea în ast an, căci doar numai a noastră reuniune e fără statut și pentru-că lucră de 8 ani.

Sper deci ca atât la reuniune cât și la conferință ne vom prezenta toți.

Sus dar inimile că tirapul e suprem.

Ch.-Tarian, 17/6 1903.

Ioan Abrudan,
învățător.

Din viața noastră.

Cetind cineva vorbele de mai sus, va presupune că ar fi să se spună ceva istoria despre traiul nostru fie din present, fie din trecut după provincie ori țerile întregi. Și

va murmura în necaz, că cu totul altceva e în discuție.

Nu o zic aceasta pentru-că nu ar fi lipsă să se facă, — căci, Doamne! multe am avea de observat, multe am avea de zis și de cores în viața noastră românească, dar fiindcă omul face viața și viața se continuă — schimbându-se în diferite forme — fără vrerea omului, mai este este timp de îndreptare.

Avem însă altceva, comori care dispar, faruri cari se sting, per de vreme, dar de soarte vitregă fără că natura s'o nimicească prin elementele sale ci de voia oamenilor ambițioși cari ar vrea ca numai ei să trăiască...!

Înainte cu ani de zile, se discuta chestiunea, că în ce chip să se facă istoricul comunelor și al diferitelor familii, că așa, — cât de cât — se avem barem în lumina palidă o icoană din viața noastră. Alte ocupațiuni au atras însă privirea și interesul dela acest lucru. Timpul a fost absorbit cu alte lucrări poate tot așa de interesante, dar nu așa de prețioase ca despre cea care s'a vorbit să se pună în lucrare.

Acum în timpul din urmă eară s'au atras atențiunea, că ar fi bine — ba mi se pare că s'a și scris premii — pentru lucrarea a diferite monografii de comitate. Lucru foarte bun, decât să nu fie greșit, căci monografiile nu se fac șezând la masă, ci culegând date și tradiții, adunând obiceiuri și cunoscând din diferite comune și numai așa, aceea răscolind pravul din arhivele comitatelor și ale feudalilor, se pot afla documente privitoare la ființa și trutul vieții noastre naționale.

Ar fi bine că de tot minuțios să se cercete de unde provine numirea cutărui loc, fie ținut, comună ori deal sau vale.

Vedem, — de cumva ne-am ocupat cu astfel de lucrări, — cum comunele și hotarele lor cari sunt așezate pe dealurile și pe sub poalele carpaților — cari formează triunghiul în ținutul românesc, — toate poartă numiri românești, până când comunele din lăuntru triunghiului (câmpia Ardealului) și din afară (șesul Ungariei și România) au numiri străine. De unde acestea și cum s'a format?

Dacă fiecare în timp liber — de ocupațiune serioasă — s'ar ocupa și cu altfel de lucruri scriind cât de

Convenire colegială.

Beiușul după zece ani. — Zile de sărbătoare.

I.

Tot ceea-ce făcea Eugen acas', făceam și eu: cu călindarul în mână, tăiam cu sete zi după zi, săptămână după săptămână foile, pentru ca să pot gusta și să pot trăi în-tregă bucuria revederii noastre, după zece ani dela depunerea examenului de maturitate în gimnasiul din Beiuș.

Trăind așa, filă cu filă, veselele ori tristele foite din cartea vieții, nu luasem seama, sormenit de noi, că ne îndepărțăm binisor de viața senină și svânturată de student...

Era însă bine că aveam preocupăția asta, astfel grijile multe, ce copleșesc pe om în proza vieții, ne răpiau ori-ce forță de a mai ține și spre aduceri aminte de frații sburătoarelor vremi fericite...

În sfârșit sosește și săptămâna cu zisa sorocită: 20 Iunie 1903.

Legăți cu vorbă de onoare toți aceia, cari am trecut prin proba de foc, botezată maturitate și am iscălit „obligamentul” făcut la 20 Iunie 1893, crădeam că vor fi pe drumul de glorie: hotărâți a trece peste toate pedecile mărante, spre a se achita de datoria morală și de datoria dragostei colegiale, vesel și așteptându-și frații de odinioară!

Și cu gândul acesta hrănit și încălzit, rog pe stimabila Coasta și dulcea nevastă, să-și aranjeze lucrurile așa fel, ca să mă pot prezenta după toate formele la marea zi de convenire din Beiuș.

— Ba că nu știe ce-o fi cu drumul, — e departe și prin locuri necunoscute nu-i vine să meargă; toți din toate părțile o să ne critice ca pe niște „Land pomaranzen” și câte chichițe și chitibusuri proprii damicelelor, până ce o vorbă rugătoare și o s'urutare îi tăiat apa dela moară: s'o fi înfricat de acum cu ielele și strigoi, n'ar fi fost chip să nu vie cu mine.

Așa s'a și întâmplat. Planurile uriașe prese la cale; pregătită corfa cu hainele, în ziua de 19 Iunie, ne așternem drumului. Soțioara nu-mi mai da răgaz cu întrebările, ce-i pe acolo, ce sate să ved pe dincolo, pe când eu răspundeam în dot per, anume să mă lase în voia gândurilor și amintirilor din trecut...

Când vazu așa, — că are firea să mi cunoască gândurile — să mă mulțumesc și să culegă singură impresiile din natura mândră, ce ne încungiura, și fiecare cu lumea gândurilor sale tulburate cadentat de urnitul roatelor trenului și de vorbele pasagerilor, înaintam spre țința călătoriei noastre.

II.

Până la Cermeiu nici un incident. Visam întreaga panoramă a zilelor din tinerețe. Când auzirăm: „Csermő”, — ropede ne luarăm calabalicul, o trăsură și până la Dimitrie Popovici, prietinal celei mai fragile mele copilă.

Ne-am cunoscut în Lipova, bășii de cl. I. civilă și am rămas necontentit prietinal dragi.

Pe cale, soțioara își manifesta bucuria

sufletului, că vede un loc străbănat cu părțile locului său natal. Ajunși la „Mitrea” întrebăm pe-o servitoare: „Acasă-l domnul părinte? Va veni îndată, merg să vestesc că ne-au sosit oaspeții.

Era în grădină. Tocmai venise dela holde. S'a bucurat foarte când a vâzut că cine, de unde, și cum de ani venit oaspeții la casa lui.

L-am rugat să ne caute trăsura până la Șoim. Mă opresc la acest cuvânt. Îl vom ține minte până mor. Mă-l-a sădit cu multă grijă fratele Ghiță, azi profesor de teologie în Arad. Adevărat cum e cu Ghiță: îl scriu, avisându-l, că în datul amintit în foita aceasta, să vie și d'insul la convenire. Îl întreb tot-odată, că bihorean ce este, să-mi spue, pe unde ar fi mai convenabilă calea, din punctul de vedere al punctului mai subțiri. Gentil, ca de obicei, Ghiță al meu răspunde numai decăt.

E supărat foc, spune în scrisoare, că din pricina examenelor perde o mult scumpă ocazie de a-și revedea colegii. Ne propune să amânăm pe alt termen și mi indică drumul cel mai lesnicios: Pâncota—Cermeiu—Șoim—Beiuș. Câteva stații până la Beiuș! Bravo, primese. Ajunși la Mitrea și-l povestesc istoria drumului și noima visitel. — El tace. Bag de seamă că e ceva la mijloc, dar vine biserica, pașnică gustare, și ca un călător ce se respectă, nu zic ba, nici când să țigbi, nici când să imbuc bunătațile de pe masă. Mergem noi, la grădina casinei, ședeam la umbră minunată, cu nesăț gustăm parfumul ce-țală

din „teii sfinți” al lui Eminescu și vorbim multe de toate, de călătorie nici un cuvânt. Ne înapoiem; Mitrea scoate cheile din puiucul unei mese și zice: heid să vă arăt și biserica. Întrăm în casa Domnului cu respectul și evlavia, ce trebuie să cuprindă pe tot creștinul. Ne pare bine, că ni-s'a dat prilej să vedem o biserică draguță, lucrată în chip inteligent — de un bun pictor bănățean. Întrăm, preții amândoi în altar. Sărutăm sfântul prestol și spoi cu o mulțumire ce ni-se așează dulceagă în suflete esim. Pe cale, zic lui Mitrea! Ian ascultă, frate, noi am plecat îndată din Cermeiu, cum își spu neam când am venit. Ingrijește fi bun, să avem o trăsură, ca să ajungem la vreme întrenul gara din Șoim.

Bine, bucuos, răspunde, apoi tace iarăși, și cu o istețime abea observată, trece la altă chestie. Bănuiam eu ceva, însă nu găseam că poate fi lucru grav. Ajungem acasă. — Ni-se pregătește amezul. Măncăm și bem voioși, discutând asupra unor treburi bisericesti și naționale. Mitrea, după cafea, în cele din urmă ese cu farba... O cale urită, de care nu cred să mai fi vâzut în viață, eată calea ce-o să aveți până la Șoim cu trăsura.

— Că Ciuhandu mi-a zis să viu pe aici — răspund eu.

— Sigur nu va fi știut că vii, și cu doamna...!

— Dar acum ce-am face să plecați, trăsura am câștigat. Dacă zăboviți cât de puțin, să zic numai 1/2 oră, nu cred să ajungeți la Șoim. E cale grea și a ploat mult

puțin despre comuna s'a ce comoară națională s'ar aduna! Numai puțină bunăvoință de ar fi, și s'ar putea.

După ce — încă înainte cu 6 ani — am scris monografia comunei Măderat, care e în posesia Asociației aradane p. c. p. român mi-a atras atențiunea capitul referitor la locuitorii și numele lor cercându-le originea, am ajuns să constat, că numele de familie sunt, derivate: din nume de botex precum sunt:

Blașiu (din latinescul Blasius care rom. e Basiliu, Vasiliu), Cosma, Gligor (din Grigorie), Gabor (din Gavril), Lascu (din stavonul Vladislau), Mihașiu (din Mihaș și Mihașiu), Moga (?), Nisca (din Ana, Anișca), Pantea (din Pantilimon și Pantilie), Igna, Ignuța (din Ignat) Oprea, Stan, (dela Constantin, Costan), Stanea, Ștefan, Toma, Tomuța, Vancu (dela Ivancu, Ivan derivat din Ioan).

b) derivate dela națiuni:

Aliman (Alleman-German), Sârb, Neamț, Rus, Sas, și Tătar;

c) derivate dela localități ori ținuturi:

Ardelean (din Ardeal) Bulzan (d. Bulz), Buda, Crișan, Cocota, Curtean (din Curte), Codrean (din Codru), Halmăgean, Hotăran, Iercoșan (Iercoș), Moțiu, Susan, Silindean, Sdrăpțan (din Sdrapț, con. în Hunedora), Ternovan și Zimbran (din Zimbru);

d) dela măestrie s'au ocupațiune:

Bărdan (dela bardă, bărdăș) Berariu, Morariu, Olariu, Pescariu, Săbău, Silartău și Suci;

e) dela servitiu: Deac, Făgăruș, Oprea, Caprariu, Ciurdariu, Jitariu, Jitariu;

f) dela însușiri: Gros, Groș, Barbate, (dela Bărbat) Roșu, Vite, (dela veteranus);

g) din băjocuri: Babă, Bitang, Corhet, Coș, Lup;

h) dela străini: Boglan, Bojă, Bir (br), Domocos, Draț, Istoc, Holochi, Mara, Plav, Pribac, Jigovan, și Misca;

i) din provenire necunoscută: Braț, Borza, Corcoșe, Chișmore, Dehelean, Mehelean, Selecutesan, Galde, nu cumva de Gal?, Petica Herbei, Motorca, Frațilă, Țereu, Urlea și Zigrășan.

Acestea sunt numai dintr'o comună. Câte alte vor fi în alte comune, între cari vom afla nume istorice de valoare?

În urma acestora mi-a venit să meditez de unde avem s. es. numai în ținutul Arad, grupe de conume

Un-ori ajungi în 3-4, alte-ori și în 9 ore până acolo.

Trăsura gata, — ne luăm rămas bun și plecăm. Trecerea prin Coroiu, Nosad și până la Șoim a fost asemănătoare ostașilor birniți, trecând pe sub furci...

Dramul gloduros, trăsura sbura dintr'un colț într'altul în tot minutul amintindu-se cu răsturnare. Când să ne apropiem de Ușad, pe un pripor de pârâz, dăm să ne coborâm încetșor. — Visitiul nitos, lanțurile de împedecat roatele, acasă. Iși frângea mâinile că ce să ne facem acum, că nu putem merge. Când de odată ea din povestă, apare un fecior c'ua car, venind spre noi. Omul nostru căpșă o idisie. Pleacă repede în calea feciorului, îi roagă desnădejduit să-i imprumute numai până la poala dealului lanțul, și bunul român, cum să nu-și scoată fratele din belea? Repede sare din car, desleagă lanțurile, îi ajută să oprească 2 roate la trăsura noastră și pornește cu noi, de ajutor, până să măntuim cu priporul. Nu ne vîzuse nici odată și nici măcar nu s'a gândit că oare da-le-oi, nu le-oi da? Ear când ne scoase la loc mai de doamne și vîzurăm că nu mai e nevoie de lanțuri, și visitiul și noi i-am mulțumit din toată inima. Luminat, ca de-o rază dumnezeiască, voios el sare ca o căprioară, se uită la noi, și zimbînd îngerește, zise: „bacuros mă rog D-voastră, și să mergeți cu pace!“

Eată deci pentru ce am zis, că n'am să uit Șoimul nici-odată: în calea grea și periculoasă, designată de un prieten bun,

care se finesc în aceeaș silabă, — cum sunt: Berindia, Govașdia, Chișindia, Silindia, Vărădia, apoi Cladova, Milova, Lipova, Berzova, Dumbrava, și cum sunt: Bătuția, Căpruția, Giuliția, Dumbravița, și la urmă. Covășinți, Belotinți, Chesinți și altele.

Îmi permit deci, ca să atrag atențiunea bărbăților noștri de studiu pe cum și a acelora care și din (distragere) se ocupă cu astfel de chestiuni ca să studieze diferitele nomenclaturi și apoi să se pronunțe că apoi și noi, cei mai slabi să ne întărim în credință și putere.

P. Vancu.

Examene.

Rășnov, comit. Brașov.

În 8/21 Iunie v. a. c. s'a ținut examenul de vară la școala elementară rom. gr. or. din Rășnov. Examenul s'a ținut în spațioasa biserică, neavînd școala sală pentru astfel de festivități.

De față era mult public de ambe sexe din loc, ear streini am observat doi învățători sași din loc și B. Bude învățător în Zărnești, Dl Onciul comptabil la Albina din Brașov.

Examenul a fost presidat de Dl administrator preot, Iuliu Dan din Zărnești.

La orele 2 p. m. s'a început examenul cu el I paralelă de fetițe. Învățător zelosul R. Cristolovean.

Copilele la toate întrebările au răspuns precis și cu voce înaltă.

Rășnovenii pot fi mândri cu un astfel de învățător ear Consistoriul ar trebui ca pe astfel de învățători să-i premieze.

De încheiere s'au cântat 2 cântări foarte potrivite. S'au putut observa tactul și înțeleptă conducere a învățătorului.

A urmat apoi clasa I de băieți paralelă tinăru învățător Iosif Renghșa.

Cl. II. an. II de școală. Băieți și fete, inv. G. Rutnar. Prezenți la vre o 70 școlari. Răspunsuri clare și cu inimă. Din răspunsurile tuturor elevilor s'a putut observa silitia învățătorului.

Cl. III. anul III. mixtă inv. V. Bude. Aici ear din răspunsurile elevilor s'a putut vedea ordinea și zelul inv. în instruire. Mare silitia și-a dat învăș. în instruirea cântărilor. În toate clasele s'au cântat, dar aici s'au executat cântări în 2 voci, curat și exact.

Cl. IV. anul IV, V și VI de școală (mixt) inv. B. Tipel.

S'au examinat aproape din toate studiile, răspunzînd toți elevii destul de bine.

Declamări încă au fost în toate clasele. În cl. I. fetițe s'a declamat vre o 8 poesicare cu un adăverat ton declamatoric. Iți era mai mare dragul să ascuți pe micile copile rostind poesile cu atîta precisiune și prezență de spirit. În clasa I. băieți au recitat niște poesii, cari numai declamate nu erau. Auzindule, mi-a venit în minte jocul Irozilor, cari de multe ori nici ideie

n'au, de aceea ce zic. Cl. II. s'a rostit un dialog între un elev și o elevă. Cl. III s'a recitat un trilog între 3 eleve tractînd despre buna înțelegere. A fost recitat bine și mult spirit. Însă a fost cam lung pentru cl. II. Cl. IV. s'a recit earști un trilog, rostit de 3 elevi, tratînd despre școală și meserii. Acesta încă a reușit destul de bine, numai că nu a fost tocmai potrivit pentru copil, și mai mult era pentru bărbăți, trebuind în multe locuri copilul să se plîngă că are prea mulți copii și n'are cu ce-i înzestra.

În general luat examenul din Rășnov a reușit de tot bine, facăt ar fi luat ca model, ear elevii eșii din Rășnov fără excepție sunt primiți în cl. I. reală și gimnasiază din Brașov, ear nu ca înainte de asta cu vre-o 7-6 ani, când elevii din cl. IV. abia erau primiți în Brașov în cl. III. normală și nici odată în cl. IV. normală.

Rășnovenii! Cinstiți și iubiți pe bunii vostri învățători! Căci harnic oamnei aveți ca puține comune din Arhidieceasă.

Cea mai bună răsplătă față de omul harnic este numai recunoștința.

Un asistent.

Dela sate.

Inmormentarea matroanei preotese Maria Fizeșan în Comloșul-mare. Când ne reamintim viața și faptele creștinești ale evlavioaselor preotese de mai înainte, numai atunci ne dăm seamă de marea pierdere ce a îndurat neamul prin trecerea lor din viață.

Maria Fizeșan, veduva preotese a preotului Pavel Fizeșan din Toracul-mic — care de mai mulți ani se afla la ginerele ei prea on. domu protopresbiter Paul Miulescu în Comloșul-mare — a fost o floare, în cununa aleasă a preoteselor române din Bazat; distingîndu-se prin sentimentele-i creștine umane, prin o inimă nobilă și deosebi prin iubirea de neam și biserică. Ea a dat națiunei pe deamna-i fiică, prea on. doamnă Adelaida Miulescu înflăcărata româncă și buna creștină.

Decedata a răposat Marți în 3/16 Iunie la 4 ore a. m. și a fost inmormentată cu rară pompă Mercuri în 4/17 Iunie a. c. la 2 ore p. m. în cimitirul sudic din B.-Comloș.

Prohodul l-a servit preoții: Andrei Fizeșan, (Pesac); Vincențiu Petrovițiu, (Toracul-mic); Terențiu Oprean, (Cenad); Silviu Bichicean, (Nerșu) Ioan Popoviciu, (Sân-Miclăușul-mare); George Bălan și Mihașiu Păcățan din B.-Comloș.

Răspunsurile funebrale le-a executat, corul învățătorilor compus din Atanasiu Lipovan și Antoniu Minișan din Sân-Miclăuș, Emanuel Barbulescu și Aureliu Micloși din Pesac, Savu Măscu și Petru Baran din

Nerșu, Iie Groza, Nicolau Popoviciu, George Ștefanovici, Iosif Grozescu și Petru Craiovean din B.-Comloș.

Dăcesa de San-Marco era reprezentată prin administratorul Anton Hanuss, comuna politică prin antistia comunală, precum și toate corporațiunile prin legitimiții și număroșii lor reprezentanți. De asemenea a fost prea on. domu Dr. Laurian Luca, protopop gr.-cat., toată întreligența din loc și jur, precum și o mulțime de dame și lume imensă de popor.

Cuvîntul funebreal l-a cetit în s. biserică preotul G. Bălan, ear în cimitir a vorbit foarte mișcător și pătrunzător ven. cumnat al răposatei, preotul Andrei Fizeșan din Pesac. După inmormentare a urmat pomeana creștină în casa prea on. ginere al răposatei.

Fie-î țărina ușoară, ear întristatei fice și ginere, deie-le bunul Dumnezeu țările și mîngăere.

Din Zarand.

„Răspuns unuia amic al păcii“ din Munții Apuseni.

Nici chiar pana celui mai dexter scriitor din secolul luminilor n'ar fi în stare să descrie din ceva mic un lucru de mare valoare publică, ca un „amic al păcii“ din Munții Apuseni, care punîndu-se pe calapodul său de măiestru de-a ponegri persoana mea prin coloanele ziarului „Tribuna Poporului“.

De oare-ce, adănc mă simt vîtmătat prin nejustele lui frase umflăte, vin pe această cale și mă rog de prea onorata Redacțiune a ziarului „Tribuna Poporului“, să binevoiască a-mi publica răspunsul ce-l dau „amicului păcii“ în estensiunea lui.

Amicul păcii ca sărit din minte are marea cutezanță de-a afirma, că parochia Valea-mare — până azi la venirea mea în Zarand — a fost una dintre cele mai liniștite parochii. Amice! știu sigur, că de naștere ești din comuna Șohodol, din care și parochia Valea-verde formează parte.

Dar amice îndrăzneș — nu-ți aduci aminte și nu știi, că pe timpul marelui mitropolit Andreiu Baron de Șaguna, pării tele acelei comune Dimitrie Neșca la arătarea crăsnicului Șortan Nicolae, a fost silit să meargă la Sibiiu să sărute mâinile mitropolitului, și că a fost destituit din postul și oficiul său pe timp de o lună, astfel că la sfintele Paști n'a putut îndeplini serviciul divin?

Dar sub conducerea preotului Petru Șortan n'a fost continu ferbere timp de 20 ani, tot din cauza crăsnicului amintit,

raza geniului divin nu ne-a părăsit: s'a manifestat prin feciorul acesta cu carul...

De aici înainte am și mers în pace, fără alt incident, până la Șoim.

La Șoim urcăm trenul și cum era seară, colegii ce veneau dinspre Oradea nu ne-au putut observa. Ajunși în Beiuș, prin lumea multă ce se cobora din tren, un glas de tot cunoscut îmi străbate la ureche: era l lui Eugen Ardelean... Mă bacurai și simții, că se găsește în companie cu alți prieteni. Obosit însă peste măsură de cale, am urcat repede o birjă și am închis dorul inimii... până a doua zi dimineața. Birjarului i-am dat ordin să mă ducă la Béla baci. (Va urma).

L'a sculat dela mîncare.

— Anecdota populară. —

Știe lumea — că boerul După prînz, după mîncare Mai fumează, se mai plimbă Sau de-î pare ziua mare Dă la umbră — la culcare.

Așa și Țiganul Bruma După prînz, — pe ne mîncate Ca să-și mai scurteze ziua, Haida și el la culcate.

Intins pe earbă ca un pașă Trage-o neică la visări,...

Dar'ce naiba! — căci Țiganul Nu-'mi visa far' de mîncări:

Aci poame la 'ndemănă, Colea coșuri tot cu pite, Mai incoalea masa 'tinsă Tot cu repelițe fripte.

Ean'te uită! — peste cale În grădină la otel, Cum dă semu otelierul Ca să meargă pîn' la el...

Ba că-'i spune c'aici află: Bere, vin, rachiu de frunte; Beuturi de cele scumpe. Ear' dacă mîncare cere:

Supă, sosuri pe plăcere Ori friptură cu sălată; Ș'apoi pentru toate estea El nu cere nici o plată.

— „Auleo!! aci-'i de mine!“ — Zice Bruma în gândul lui „Domnule mînceașă gura „Dăm' dară fripturi de pu!“

Cât ai bate 'n palmi odată, Ce friptură! — ce sălată,

Dar ce vin, ba ce plăcinte 'I-s'așază dinainte?

Na și-o drace!! când să inghită Când vrea gura să și-o ungă, — „Școală măi!“ — Țigana-î strigă — „C'ai durmit destul, și-ajungă.“

Trăsnet, fulger prin țigană, Ba scoli Brumo ș'o brumește Și mi-o 'nhață ș'o 'mblătește De tot satu' răscolește!

— „Ce dai bre!! da ce-'i cu tine!?“

„Mai întrebă, calce-te roata „Mai întrebă, că ce-'i cu mine!?“ „D'apoi n'ai vîst orbătură „Că era să mînc friptură?“

„Acum ține la cojoc „Dacă n'ai putut sta 'n loc!

„Când ai vîst că-'s la mîncare „Nici să nu mă fi mișcat „Până m'aș fi săturat, „Apoi să mă fi sculat.“

Emanuil Suci.

din care motiv pe mai multe rânduri părintele protopop din Câmpeni a eșit la fața locului pentru împăcarea poporului cu crâsnicul? Și apoi „amice” ai atâta obrăznicie în creierul tău conturbat de nervosități de-a susținea sus și tare, că comuna Valea-Verde numai după venirea mea e în neliniște, și că până aci a fost în adevărată iubire frățescă și în fine, că mersul bisericesc și școlar a mers strună înainte? Oare comunele vecine n'au cunoștință despre această parohie rămânând zicala „și voi sunteți ca Valenii-cărbunari”. Eu susțin și pot și dovedi la vreme de lipsă, că mersul bisericesc și școlar în aceea comună e în cea mai deplorabilă stare — întocmai ca pe vremea lui Noe. — N'a fost poporul la înmormântarea preotului Petru Șertan în cea mai mare febră, din cauză că li-s'a denumit de administrator parochial N. Onețiu, în vreme ce eu încă nu eram preot.

Mai are impertinența „amicul păcii” de-a susținea, că părintele N. Onețiu e un om cât se poate de liniștit și plăcut la popor, și că sub a lui păstorie s'a regulat și mărit într'un mod simțitor averea bisericească. Auzi vorbă! dacă a mai grăit cine-va un neadevăr titanic ca „amicul păcii”, apoi fără îndoială amice ești primul mincinos fabulist.

Să-ți spun, cum apare d-lui de liniștit și plăcut înaintea poporului, dacă nu-ți cunoști pe părintele N. Onețiu. Neliniștea în sinul poporului s'a continuat progresiv îndată după moartea preotului, când în vara anului 1902 ș'a ajuns punctul de culminare.

Destituind poporul pe crâsnic din postul său, părintele N. Onețiu fiind omul lui, a intentat proces contra alor opt oameni, și în anul 1902, a treia zi de Rusali judecătoria din Abrud compusă dintr'un judecător, un fiscal 3 advocați și un scriitor a eșit la fața locului spre a cerceta cauza dintre popor și părintele N. Onețiu cu crâsnic. Ascultarea s'a făcut în jurul st. bisericii, mutându-se judecătoria cu masa după-cum se muta și umbra bisericii.

În urma unei ploți mai mici s'au retras în pridvorul st. bisericii, unde părintele Nicolae Onețiu împreună cu o mulțime de oameni au depus jurământul în fața Dumnezeescului altar. Mai pomenitu-sa unde-va un lucru ca acesta ca în parohia Valea-Verde sub conducerea părintelui N. Onețiu, sub a cărui păstorie afacerile bisericești să măresc în mod simțitor, după-cum afirmă „amicul păcii”! Și Doamne cum să măresc, dau înapoi tot ca racul! A intentat un al doilea proces contra alor patru oameni, pentru-că aceștia s'au dus prin sat să țină sfat la vre-o 2-3 case, că vezi Doamne — pe părintele N. Onețiu nu-ți mai pot suferi și le trebuie un alt administrator parochial. (Va urma).

Petrecerea de vară a meseriașilor noștri.

Sibiu, 22 Iunie 1903.

După munca îndelungată și obositoare, momentele de recreație sunt de natură de a-ți întări forțele și a te face să-ți câștigi nouă dispoziții pentru începerea și continuarea muncii. Reuniunea sodalilor noștri, această sentinelă neadormită a clasei noastre de mijloc, silință să-și dea, să procure publicului și indeosebi țăranului și meseriașilor ba, în neenumerate cazuri, chiar și păturii sus puse a societății noastre, momente de recreație și de înălțare sufletească în această viață destul de sbuciumată și prin aceasta a-ți face, ca după recreație cu atât mai mult zel să-ți vadă și unul și altul de afacerile sale zilnice.

Producțiunea de Sâmbătă (20 Iunie n. c.) a Reuniunii, după programul său destul de bogat și variat, a fost și un fel de examen pentru o seamă de elevi din școala „dramatică” ce se face în ședințele lunare

literare, inițiate la stăruința presidentului Reuniunii a dlui Victor Tordășianu.

Public numeros din toate clasele sociale a asistat la această sărbătoare, dorind cu toții să sprijinească, în mod și moral și material Reuniunea în nispințele sale. Să știe, o parte a veniturii curate al producțiunii, e menit pentru ajutorarea săracilor noștri la Crăciun.

Corurile dirijate cu pricepere de dl Candid Popa, au mărturisit despre ostenele acestui dascăl, care s'a dedicat și el cultivării clasei noastre de mijloc. Mult au plăcut rolurile domnilor Ioan Stanciu și Nicodem Rusu, dar corurile mixte încă n'au lăsat nimic de dorit. Multe din compoziții au fost de câte 2 ori cântate. Compozitori noștri: Dima, Timoteiu Popovici, Flondor și Șorban și-au găsit admiratorii în numerosul auditor.

D-șoara Baciu și dl Axente, acești pricepuiți reprezentanți ai artei dramatice, prin declamațiunile lor au făcut cinstea Reuniunii și și-au câștigat noi lauri la activul lor. Aplauze neenumerate și fără sfârșit au fost răeplata lor binemeritată. Dl Axente, ne-a predat afară de program și anecdota „Lună ori soare” de Speranță și „Numai una” de Coșbuc.

Jocul animat și-a luat începutul la orele 10^{1/2} și a ținut în bună veselie până în zori de zi.

Pălăria „Dumnezeu vede”, dăruită de dibacii măestru compactor dl Petre Ilieș e purtată de presidentul Reuniunii dl Vic. Tordășianu, adaus din crucerii adunați frumusețea sumă de cor. 13 pe seama fondului veduvelor și orfanilor meseriașilor noștri. Laudă conducătorilor Reuniunii, laudă coriștilor și recunoștința publicului asistent.

Un căluser.

PARTEA ECONOMICĂ.

Stupăritul

Prelegere populară.

(Urmare).

Pela sfârșitul lui Iulie trebuie lipite bine coșnițele și urdmășurile strămtate ca albinele să se poată mai ușor apăra de dușmanii străini cari caută pe acest timp a le fura mierea.

Imputându-li-se pășunea de pe câmp, albinele încep ele și de ele a-și fura unele dela altele mierea, adică se fac răpitoare, ba și vespit dau năvală intrând cu puterea prin coșnițe furând miere.

Contra acestora punem în apropierea coșnițelor sticle umplute de jumătate cu bere în amestec cu o lingură de miere. Albinele fug de mirosul bierii, dar vespit intră în el unde mor cu grămada.

Pe la sfârșitul lui August cerețăm stupii, pe cei buni de ținut îi curățăm de viermi ce se prăsesc în jurul păreților coșnițelor, de fluturii și moliiile ce le vedem mereu umblând pe coșnițe silindu-se a intra în lăuntru la miere și le lipim bine coșnițele, ear pe stupii mai slăbuți îi împreună dându-le miere dela cel puternic.

În coșnițele nobile lucrul acesta se face tare ușor. Stupilor tare buni cu multă populație li-se lasă 10-20 cigr. ear celor mai mici 6-8 cigr. miere, restul de miere se pune stupilor slăbuți. Și anume, în rândul dințaiu se pun faguri numai de jumătate cu miere, ear în al doilea tot faguri plin cu miere astupată. Vom avea grije ca fagurii să nu fie cu căsuli de trântori.

În coșnițele ordinare împreunarea se face așa precum s'a spus la facerea roilor măștriști prin alungare ear nutrirea celor slăbuți se face dându-le pe un blișel, fagurii cu miere peste noapte, spre a o căra în fagurii lor.

Ca peste iarnă, să poată aerul străbate mai bine la albine, retezăm fagurii în coșnițele, la cari fagurii ajung până jos, coșnițele le lipim bine și fiind de lipsă le acoperim cu ceva haine, ori punem otavă printre ele ca astfel să poată răbda contra frigului.

Folosul albinelor.

Albinele ne sunt foarte folositoare prin mierea și ceara ce ni-o dau an de an. Cu cât știm să le grijim și ajutam mai bine în lucrarea lor cu atât mai mult folos ne aduc. Toată dibacia stă în aceea de a avea albinele pășunit bun cât mai aproape de stupină. Căci cu cât ele găsesc miere mai aproape de stupină cu atât mai mult folos ne aduc. Anume s'a constatat că albina culege mierea cu cea mai mare plăcere, la depărtarea de 1 mult 2 cigr. Albina zboară foarte iute că e în stare a percurge și 50 cigr. pe oră, dar dacă e silită și numai din depărtare de 3-4 cigr. să-și adune miere, puțin folos ne aduce, de-oarece în acest cas, de abia își adună atât, cu cât să poată trăi. Mai multă miere găsesc albinele, acolo unde se cultivă fanațele artificiale pe teren mai întins, ca trifoiu, lucernă, ș. a. Și sunt pomi și acași mulți, și de cumva inul se cultivă în măsură mai mare cu atât mai bine le prilește albinelor asemenea localitate.

Stupii dela cari vom să recolțăm mierea mereu, avem să-i oprim cu totul dela roit dându-le de lucru încă din Maiu prin așezarea despărțemintelor, ori a cutiei pe coșniță spre a le umplea. Tot-odată vom avea grijă ca căsuliile de matce tot mereu să le stricăm de pe faguri. Cât ce albinele umplu despărțemintele ori cutiile, recolțăm mierea și apoi le punem din nou.

Ear recolțând un stup cu totul, lucru pe care-l fac stuparii mai ales toamna, nu omorăm albinele pe cum de obicei fac toți ei, le strămutăm la celalalt stupi ce-i ținem pe viitor.

Mierea o stoarcem din fagurii cu o mașină anume făcută, ori apoi în lipsa acesteia, după-ce încălzim fagurii puțin la foc îi stoarcem cu mâinile. Având însă fagurii mai mulți cu miere, ne vom face noi înșine mașină de stors*), la cas că nu ne dă mâna a ne cumpăra una gata. (Va urma).

Convocare.

Cu convocare la §. 41 din statute prin aceasta convocăm adunarea generală a despărțemintului Bocșa a Asociațiunii pentru literatură română și cultura poporului român pe 19 Iulie st. n. la 10 ore a m. în comuna Zorlentul-mare la care P. T. d. n. membru, precum și alți iubitori și sprijinitori ai culturii poporului român sunt invitați a lua parte.

PROGRAMUL ADUNĂRII:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărțemintului.
2. Raportul anual al comitetului.
3. Censurarea socioților.
4. Stabilirea bugetului pe anul viitor.
5. Disertățiuni, cari trebuie insinuate biroului cel mult până la 15 Iulie 1903.
6. Alegerea unui membru în comitetul restul periodului.
7. Alegerea a d-lor delegați la adunarea generală a asociațiunii.
8. Propuneri.

Bocșa-mont. în 28 Iunie, 1903.

Dr. Aurel Oprean, director. Ioan Marcu, secretar.

Membru fondator, pe vizele ordinare și ajutător din despărțemintul Bistrița al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se convoacă la adunarea cercuală pe ziua de 19 Iulie st. n. în comuna Lechința la orele 3 d. a. în sala cea mare a hotelului comunal.

*) După „Cartea stupărilor.” de R. Simu.

ORDINEA DE ZI.

1. Deschiderea adunării prin președinte.
 2. Înscirarea de membri noi și înșarea taxelor.
 3. Raportul despre activitatea comitetului cercual.
 4. Revisuirea rațiociniului pe 1902.
 5. Statorirea bugetului pe 103.
 6. Căderea disertațiilor ce se v. prezenta cu 3 zile mai înainte la directia despărțemintului.
 7. Alegerea delegaților pentru adunarea generală dela Baia-mare.
 8. Distribuirea unui premiu de 20 a. în aur pentru sporul în stupărit.
 9. Eventuale propuneri.
 10. Închiderea adunării.
- Se invită la această adunare mai al poporul dela sate și toți doritorii de înălțarea culturală a lui.
- Din ședința comitetului cercual al despărțemintului, ținută în Bistrița în 20 Iulie 1902.
- Dr. Gavril Tripon, v. președinte. Dr. V. Onișor, secretar.

Mulțumită publică.

Omul nu se naște perfect, dar poartă în sine germele binelui și al răului.

Prin educație lucrăm neîncetat ca să dezvoltăm pe unii și să înlocuim pe ceilalți. Dar slăbiciunea omului mândru de rațiunea sa, încă ne-încrezută în puterile sale, îl atrag mai mult către rău decât către bine.

Iată de unde vine, că educațiunea este un lucru greu și foarte penibil fiindcă persoanele chemate a o conduce, să înfățișeze mai totdeauna, în luptă deschisă cu înclinările rele ale elevilor pe cari vom a-i îndrepta.

De aci dar necesitatea de a aplica o pedepsă pentru o greșală comisă sau de a da o recompensă pentru o faptă bună.

Aceste sunt motivele, cari îndeamnă pe Ioan Tuduceșcu, fruntașul între fruntașii dascălilor și pe „Mășorul”, inculcator de credit, să premieze băieții diligenți și cu moravuri bune. Sus-numiții au donat frumoase cărți elevilor din comuna noastră.

Toate aceste indemnuri la muncă vor găsi, suntem conștienți, zi de zi mai mult era în inima dascălilor, și silințele noastre vor aduce rodul așteptat.

Iar pentru poporul român est: o pildă de iubire și jertfă pentru neam.

Primească binevoitorii donatori și pe acestra cale mulțumita noastră.

Giulița, 23 Iunie 1903

Simeon Neamțu, Inv.

Subscrierul aduc mulțumită și pe aceasta cale mult iubitorii mei poporului evlavioși Jgna George, Simziana Lazar, Mihail Petru, Avram, Perian George a Ursului și junele Toma Jsnutu, cari la îndemnul meu au procurat materie de mătăsă frumoasă colorată pentru facerea unui rind de vestimente preoțești la biserică noastră gr. or. din loc, ear d-na văduva Valeria Gabor ca croitoare a procurat roitul de posomant aurit și le-au făcut, și în ziua S. Rusali le-am Sântit — și a doua zi am servit S. liturghie imbrăți cu ele.

Deci pentru această facere de bine cu Sânta biserică mulțumesc sus numiților mei poporului și pe aceasta cale — cu atât mai ales — căci doi dintrînșii, anume d-na V. Valeria Gabor și Jgna Georgie tot în această lună: u mai contribuți și la văruitul bisericii noastre din loc. — Deci atât acestora cât și celorlalți binefăcători le mulțumesc și rog pre bunul D-zeu săle primească facerea de bine și să-și binecuvinteze cu viață lungă și fericită ca se mai poată face bine cu S. biserică, — d-zeu ca și alți creștini să le urmeze.

Trestia, în 27 Maiu 1903.

Petru Perian, paroch.

Românii la expoziția din Atena.

Athens, 30 Iunie.

Expoziția s'a deschis de-ja; dar gata de tot va fi peste o lună. Vizitatorii curg din toate părțile și toate otelurile sunt pline. Seara toată lumea își a întăloire în grădina expoziției unde este foarte plăcut.

În secțiunea română se distinge dl Emil Sococ, care se prezintă admirabil în toată puterea cuvântului.

Secțiunea română de arte grafice frumoase, organizată de societatea "Tinerimea artistică" este cea mai bună dintre toate. Aceasta o spun chiar ziarele grecești. Apoi vin belgienii, spaniolii, etc.; francezii nu sunt reprezentați la secțiunea artelor frumoase.

Secțiunea austro-ungară, care ia parte oficial, e cea mai bogată și mai splendid decorată.

Timpul pe aici e minunat; și — ceea ce e rar, răcoros.

Din străinătate.

Loubet la Roma. Președintele republicii franceze Loubet voia să plece zilele aceste încă la Roma, ca să facă vizita papei. Cercurile radicale doriau însă, ca Loubet să-și amâne vizita. Radicalii sperau adică, ca astfel va fi abzis concordatul dintre scaunul papal și Franța. Acum Loubet a declarat, că aceasta nu o vrea de fel și pentru a încunja prima această nu-și va mai amâna călătoria. "Popolo Romano" din Roma scrie în legătură cu acesta, că regele Italiei are să meargă la Paris, prin ce va mijloci nu numai vizita preșidentului lui la papa ci totodată și vizita regelui nostru la Roma, care deși este așteptat de mult, în urma raporturilor reci dintre Vatican și Capitol n'a fost încă la Roma spre a rențoarce mieși chiar vizita regelui Umberto din anul 1878.

NOUĂTĂȚI.

ARAD, 3 Iulie n. 1903.

Știri personale. Dl George Popovici, protopopul Șiriel și referent la Senatul bisericesc al Consistoriului din Arad, s'a dus, pentru restaurarea sănătății sale, la băile din Pötyén. La Consistor locuitorii este protopopul Radnei, dl P. Găvulescu ear în tract agendele îi-le împingeste dl Traian Terebenț, preot în Galșa.

O carte importantă. Din incidentul jubileului de 50 ani dela înființarea Diecesei Lugojului, suu suspicțiile P. S. Sale Episcopului Dr. Demetriu Radu a apărut: "Dieceșa Lugojului, șematism istoric", format mare, cuprinzând 684 pagini. Vom reveni.

Examenul de maturitate la gimnasul gr.-cat. din Bașș s'a ținut în zilele de 24—29 Iunie s. n. sub presiul Mgnt. Sale Corneliu Nafalasy. Din partea Venerabilului Consistor gr.-cat de Oradea-mare a fost emis Mgnt. Rd dl Moise Nesiu, canonic d'atere, în calitate de comisar episcopesc. S'au înfățișat 50 de elevi dintre cari s'au declarat maturi următorii; 3 cu eminent. M. Șerban, B. Grünstein, C. Szabó, 11 cu bun: V. Birlea, C. Demian, N. Butean, F. Gheleșan, A. Kilner, M. Lazin, A. Covaciu, E. Șelar, S. Șferle, I. Șfurlea, A. Bolesș, I. Dragomir, S. Pinteș, R. Răvazdy, C. Lich, L. Loicas, I. Vicas, Mircea, Mordî, Riter, Petran, Pășcut, Marcusș, L. Papp, I. Szabó, I. Kiss, Kóvari, I. Dan și Mihalca; 1 a căzut la scripturistica, 5 s'au retras dela verbală. 7 au fost respinși pe 3 luni, iar 4 pe un an. Lu.

Hymen. Augustin Mihulin, preot și Persida n. Popa și Gavriil Lazar, preot au onoare a invita la cununia fiilor lor Constanța cu Cornel; — vâș. Sofia Bragea, proteasă și Augustin Mihulin preot și Per-

sida n. Popa au onoare a invita la cununia fiilor lor Hortensia cu Constantin ce se va celebra în șta biserică ort.-rom. din Ș. b.ș, la 29 Iunie (12 Iulie) 1903, ziua Sf. Apostoli Petru și Pavel. d. a. la orele 5. Borosbeș — Socodor — M. Radna — Borosbeș.

Toate urările noastre de bine!

Post de notar — vacant. În frunțașă comună Comlăușul-mare postul de notar comunal va deveni în timpul cel mai apropiat vacant, căci actualul notar a fost ales în Jombolea. Atragem de pe acum încă atențiunea candidaților români asupra acestui însemnat post, împreună cu venite cari întrec anual suma de 6000 cor.

Nu ne indoim că frunțașii români din Comlăuș vor conlucra în deplină armonie ca să poată asigura isbânda unui român.

Examen. Ni se scrie: În 29 Maiu a. c. s'a ținut examenul la școala gr.-or. conf. din Berliște, protop. Biserica-Albă și cu toate că dl învățător Nestor Suslaș este bătrân, a dat cu școlarii săi acuma al 41-lea examen, spre lădăstulirea și mulțumirea comisiunii examinatoare și aproape a 50 de locuitori prezenți: răspunsurile a 84 de școlari au fost corecte și foarte bune, după ce s'au dat răspunsuri din toate obiectele de învățământ, s'au declamat câte-va poezii, și în fine, s'a predat de către 8 școlărițe dialogul despre "Serbătorile băbești", care dialog a fost predat cât se poate de bine.

Domnul învățător și de astă dată ea și în tot anul de când servește în comuna noastră a arătat prin sporul făcut, că nu a lucrat ca rădimit ci ca stăpân în agul lui încredințat; a fost și este învățător harnic și la locul său, omul școalei, al bisericii, al poporului și al înaintărilor.

Pentru toate aceste în loc de remunerația ce ar merita-o, îi poftim dela D. z. u. ca să l țină viu, întreg și sănătos la mulți ani, spre binele și folosul comunei noastre.

Unul, care a fost de față.

Hoș de 11 ani. Din Nădlac ni se scrie despre o tineră mlădiță, care a apucat cale rea. Numele lui e Boja Gergely, de naștere ungar. Zilele trecute s'a dus la proprietarul Inokai József și plângându-i-se că-î băiat sârman, acesta l'a primit de servitor. Altă zi au plecat ambii la târgul din Măcău, să vândă cucuruz. Aici Inokai a intrat în o prăvălie, cum se vazu băiatul singur, puse pâna pe frâne și mână căruța la Nădlac, unde vindu encurozul pe preț de nimic. De aici a mers apoi mai departe colindând toate satele, până în urmă i-au luat seama geandarmii și l'au prins. Căii și trăsura i-s'au reînăpoiat proprietarului.

Esposiția de oi în Poiana. Cu scop de a studia diferitele soiuri de oi de rasă aleasă și de a obișzui asupra culturii raționale a oilor dar' mai ales cu scop de-a valoriza lâna și celelalte produse ale oilor, comitetul central al "Reuniunii române de agricultură din Sibiu", hotărâre a luat a aranjia în 10 Iunie n. c. o expoziție de oi în frunțașă comună Poiana (lângă Mercurea), dar fiind, că populațiunea din partea locului se îndelătină cu cultura în mare a oilor. La această expoziție Reuniunea va distribui premii în valoare de 200 cor. și în acelaș timp măsuri se vor lua ca și primăria comunală și institutul de credit "Mielul" se creeze premii, ce să se distribuie între exponenți. La expoziție va asista, după toate prevederile, și directorul Institutului de valorizare a lân-ii din Budapeșta.

Lucru de neiertat. Din Borloveni ni se scrie, că în noaptea de 19 spre 20 Iunie a. c. locuitorii satului au fost scuțați din somn prin sunetele clopotelor. Mergând doi plăieși la biserică, au dat acolo de episcopul Matei Moș și nevasta învățătorului George Matei, cari ambii trăgeau clopotele. Învățătorului i-se furaseră 3 vaci, și episcopul și dăscălița credeau să afe hoțul făcând vrajă prin tragerea clopotelor. Atragem asupra acestui caz atențiunea forurilor competente.

Cas de moarte. Cu inima frântă de durere aduc la cunoștiința tuturor șeamurilor și cunoscuților, că baba mea soșe Iușina Chendi după un morb îndelungat și plin de suferință împărtășită cu sfintele taine a răposat Duminică în 8/21 Iunie a. c. la 4 ore p. m. — Rămășițele pământești ale defunctei au fost arșzate spre vecinicia odihnă în 10/23 Iunie a. c. în cimiterul comun din Petnic. — Fie-i șșina ușoară!

La locul acesta îmi țin de datorință a mulțami fraților preoți din Jilbanița, Globu raiova și Pervova cari în mod esemplar au dus în îndeplinire astul înmormântării. — Mulțumesc numerosului public din loc și jur care a petrecut pe defuncta la locul ei de odihnă vecinică. Petnic 18.26 Iunie 1903. Întristatul soș, Ioan Chendi, preot în Petnic.

Catastrofă pe linia ferată. Din Spania se telegrafesză: Madrid, 2 Iulie. După știrile sosite din Saragossa, până acuma s'au scos 62 de cadavre și 69 e răniți de sub rai nele trenului deraiat. Aproximativ se mai sfișă 20 de morți sub ruine. Guvernul în urma interpeleiției făcută în cameră și în senat, a promis cercetare severă.

Fata lui Faure mireasă. Președintele de odinioară ai Franței Felice Faure avea o fată drăgălașă, Lucia. După moartea tată-său a îmbrăcat haine de doliu și vreme de un an tot așa a umblat. În vremea aceasta s'a ocupat cu știința și a scris cărți de valoare, între aceste una despre marel poet englez Newman. Lucia își adoară intrată și azi pe tata ei, încât și azi se scrie Lucia Felice Faure. Periclitul mire a renunțat și de mulți știmătel Lucia este George Goyan, redactorul celei mai renumite reviste din lume, "Revue des deux Mondes".

O coincidență curioasă. Șeștia că regele Petre Caragorogevici s'a instalat în noul Conac. Vechiul palat va rămânea probabil părăsit, după-cum și are înfățișarea de astfel, căci face impresia unei case pustii peste care apasă o legendă înfloritoare. O coincidență curioasă însă, și de sigur foarte "pușin" cunoscută, este aceasta! Camera unde au fost ucișii reg-ile Alexandru și regina Draga este tot aceea, în care s'a născut noul rege Petre.

Școala frumuseței femeestii. — Acesta este numele unei noi școli, care s'a deschis la New York. În această școală fetele și femeile se întrunesc fundamental, cum trebuie să-și înțrigăescă corpul, cum să umble și cum trebuie să-și țină trupul mai frumos, cum să-și înfrumusețeze culoarea pielii obrazului, cum să-și pepțene părul în mod artistic, cum să se îmbrace, etc.

Școala este condusă de femei cu mare vază. Ele organizează expoziții de diferite mijloace de înfrumusețarea pentru femei, și bărbaților li-e oprită intrarea. În ziua deschiderii școalei, atâtea femei au vizitat expoziția, încât numai a treia parte au putut fi lășate să intre în sală. Dorițoare de a frecuenta școala s'au gășit atâtea, încât mare parte dintre ele n'au putut fi primite din cauză că nu mai era loc în școală. În legătură cu școala se află și un bișron pentru mijlocire de cășătorii.

E eschisă isomnia, dacă se va purta crucea după electro Magnetică B. R. Nr. 86967, inventată de domn. l Albert Müller, Budapeșta, Vadász n. V. Nr. 42/K, ceea ce adeverește și scrișoarea următoare: Prea Știmăte dle Müller: De curând am comandat la D Voastră crucea după electro-Magnetică B. R. Nr. 86967 pe seama cumnatului meu Carol Weber, asupra căraia a avut un asemenea efect, că după o folosință de câte-va zile bolnavul s'a simșit mult mai bine, respirația îi era mai regulată și isonomia i-a dispărut cu totul. Văzând acest efect miraculos al crucii, Vă rog să trimițeti una și pentru mine și una pentru soșia mea. Buderfalva, 19 Februarie 1901. Cu deosebită știmă Matei Schrei.

Târgul de vară și Porter. Pentru târgul de vară ce se începe cu ziua de azi, marel magazin Porter Vilmos de pe piața libertății a făcut cele mai estinșe aranjamente. Aceasta casă de vânzare, având

totdeauna în vedere șșelul ca nu numai prin mulțimea variată a tot felul de mărfuri, ci mai ales prin șșenșionala estinșitate, a atras asuprași atențiunea publicului. Acest scop duolu marel magazin Porter Vilmos l-a ridicat la valoare și cu aceasta ocașie, și fiecare om face mai bine, dacă din acest mare magazin își acopere trebuirițele. În deosebi să distișge despărțimintul bogat și foarte varit de ghete, atât prin surprinzătoarele năutări, cât mai ales prin estinșitate; dar și celelalte clase de obiecte nu sunt măș puțin bogate, și provăzute cu toate cele trebuirițioase.

La târguială de 10 coroane, precum e binecunoscut, tot cumpărătorul primește gratuit o fotografie în mărime naturală, având a solvi numai pentru frumosul cadru suma de 3 coroane.

TEATRU.

Repertoriu șeptemănal:

Vineri: Armány és szerelem, dramă cu concursul lui Beregi Oszkár.

Sâmbătă: Romeo și Iulia, dramă, cu concursul lui Beregi Oszkár.

POSTA REDACȚIUNELI.

Aron Popa, M.-Iliu. Am publica ori răspunde bucuras, dar te rugăm să ne scrii mai deslusit, că de pe cartă trimisă n'am putut ceti.

Lenișă Bătrănu. Scrie-ne cu litere mai mare și în șșir cum vezi că publicăm poeziile populare, șșatunci vom da la tipar cele trimise de D-ta.

Teodor Chindea, Toracul-mic. Trimite-ne de cele auzite din popor, ear nu făcute de D-Ta. Fășșie și dragostea!

Irimie Mihailu, Nădlac. Peste o lună, da. Va costa 25 cr.

PARTEA ECONOMICĂ.

Prețul șșpirțului din Arad, 2 Iulie.

Table with 2 columns: Item and Price. Includes Spirt rafinat, vnzare mare, mică, brut vnzare mare, mică, and 100 chilogramme borhot uscat.

Bursa de grâne din Budapeșta

Table with 2 columns: Item and Price. Includes 50 chigr. grâu pe Oct., sęcără pe Oct., porumb pe Aug., and ovșă pe Oct.

Bursa comerțului cu porci din Kőbánya:

Table with 2 columns: Item and Price. Includes Raport dela 1 Iulie, Porci grași (ungari), per. peste 400 Kgr., and others.

ULTIME ȘTIRI.

Șșpărtură între kossuthiști. Budapeșta, 3 Iulie. Deputații Sebess Dénes, Rátkay László, Lengyel Zoltán și Mezőssy Béla au eșșit din partidul kossuthist, care acum este rupt în două: unii, în frunte cu Kossuth sunt de părere să nu împedecă lucrarea Dietei, alții în frunte cu Barabás Béla vor să urmeze cu scandalul și să facă în Dietă cu neputință ori-ce lucrare până-ce M. Sa prin guvernul său nu va fșșăgădui limba maghiară și șșteag unguresc la regimintele din Țeara-Ungurescă.

Rășșbolu în Macedonia. Constantinopol, 3 Iulie. Ieri au sosit la Prizrend două batalione și șșapte baterii de artilerie, sub comanda lui Omer Rusdi pașă ear alte patru batalioane sub comanda lui Servat pașă. Azi e vorba să se înceapă lupta împotriva Albanilor de pe valea Liumei.

Guvernul bulgar protestează în contra acestor concentrări de trupe spre hotarul său și zice că pentru eventualele urmări (incăierare între Turci și Bulgari) responsabilitatea cade asupra guvernului turc.

Red. respons. Ioan Russu Șșirianu. Editor Aurel Popovici-Barcianu.

Neubauer Manó

antreprenor de zidiri,

ARAD.

strada Kossuth (vis-à-vis de casarma honvezilor.)

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 411.

Am mai multe însărcinări pentru zidirea pivnițelor de vin cu *cement și beton de fer*, prin urmare îmi permit a atrage atențiunea onoratului public asupra acestui nou sistem de pivnițe foarte corespunzător.

Primește spre efectuare

Pivnițe și buți de vin,

din cement-beton sistem cel mai nou, construcții din cement-beton, edificări *turbina și jilip* pe lângă prețuri favorabile, pe lângă garanță și condițiuni de plată ușoare.

La dorință escurg la fața locului.

Planuri și preliminară de spese fac gratuit.

1016 1-15

Cu distinsă stimă:

NEUBAUER MANÓ.

Lumină de gaz-Acetylen.

Ne permitem a atrage atențiunea prea onoratului public asupra circularelor ministeriale de interne reg. ung. Nr. 64792 și ministrului de comerț reg. ung. 48795 și 51969 cu privire la fabricarea gazului acetylen și la regularea manipulării gazului precum și asupra

Aparatului nostru de producție de gaz-acetylen

regulat strict conform ordinațiilor legii și examinat de „Comisiunea de examinare a industriei de acetylen“, precum și patentat de oficiul reg. ung. de patente.

Părțile ei favorabile: manipularea cea mai simplă, prompta funcționare de sine, splendida lumină, aranjament extraordinar de ieftin.

Pericolul exploziei exclus.

Deosebit e potrivit pentru a fi instalat în locuințe particulare atât în oraș și în provincie, precum și în casine din provincie, cafenele, castele, prăvălii etc. Așadar aparatul, cât și lumina se poate ori când privi în atelierul meu din *Arad, Batthyány-utca 17.*

Cu toată stimă:

1017 1-5

Daniel Dezső,
inginer.

Schaefer Richard,
lăcătuș.

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, apesa de înmormântare!

Agentura principală în Arad
A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: *Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal* și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50-500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplată;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reccvisite ș. a. prin spargere;
4. Contra griadinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovăș, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeț, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercușe mai în fleșce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

423 -128

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tinituri de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, setma, suzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftel de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant

în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, cară pe de altă parte e cel mai bun seut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurdrei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial opriț fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

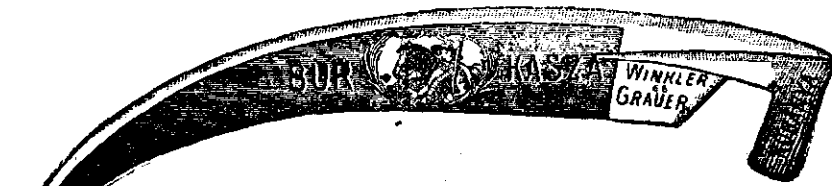
624 -164

Prețul aparatului mare e Cor. 6.
folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.
folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Care e coasa cea mai bună?

Intreabă toți economii, la ce noi le răspundem din convingere

că cea mai bună coasă din lume

e coasa „Bur“ cu marca unui „Bur“ călare,

care e pregătită din oțelul cel mai fin și e așa pregătită, încât întrece toate coasele.

Adresa pentru Europa și America întresgă:

WINKLER ȘI GRAUER

Kőbánya, Nr. 34.

Prețurile:		Prețurile:	
65 cm. lungă	1 fl. — cr.	85 cm. lungă	1 fl. 20 cr.
70 „ „	1 „ 05 „	90 „ „	1 „ 30 „
75 „ „	1 „ 10 „	95 „ „	1 „ 35 „
80 „ „	1 „ 15 „	100 „ „	1 „ 40 „

La comande de 5 bucăți se trimit franco. La comande de 10 bucăți franco 1 coasă. Garanție deplină.

Noutate: Cute „Bur“ 25 cr., cute de Ammergan 15 cr.

Prețuri-curente ilustrate gratuit.

904 14-20